

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Olomouc 2021

Vacková Markéta

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vacková Markéta

**Cesta k pěstounské péči a její klady a zápory v procesu svěřování dítěte
do pěstounské péče**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Cesta k pěstounské péči a její klady a zápory v procesu svěřování dítěte do pěstounské péče“ vypracovala samostatně a s použitím pouze uvedené literatury a pramenů.

V Olomouci, dne 19. 4. 2021

Vacková Markéta

Poděkování

Ráda bych poděkovala JUDr. Zdence Novákové, Ph.D. za odborné vedení, pomoc a cenné rady při zpracovávání této práce. Mé poděkování patří také Mgr. Pavlíně Němcové za zprostředkování kontaktů pro zpracování výzkumné části práce.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Markéta Vacková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2021

Název práce:	Cesta k pěstounské péči a její klady a zápory v procesu svěřování dítěte do pěstounské péče
Název v angličtině:	The approach to foster care and it's pros and cons in the process of putting child in the custody
Anotace práce:	Bakalářská práce se věnuje pěstounské péči a jejími klady a zápory v procesu svěřování dítěte do pěstounské péče. Teoretická část práce je věnována vymezení pojmů týkajících se pěstounské péče a nejdůležitější částí je objasnění postupu svěřování dítěte do tohoto typu náhradní rodinné péče. Praktická část je provedena formou polostrukturovaného rozhovoru s účastníky tohoto procesu a na závěr práce je provedeno shrnutí výsledků a odpovědí na otázky u provedených rozhovorů.
Klíčová slova:	Pěstounská péče, historie, pěstounská péče na přechodnou dobu, náhradní rodinná péče, dávky pěstounské péče, proces svěření dítěte o pěstounské péče.
Anotace v angličtině:	This bachelor thesis aims to describe foster care and advantages and disadvantages of handing a child into foster care. The theoretical part defines terminology of such care altogether with its most important part which is clarification of the procedure of giving a child away into foster care. The practical section is made of semi-structured interview with participants of this process. The conclusion is summarizing the results and answers of previously given query from interview.
Klíčová slova v angličtině:	Foster care, history, foster care for temporary period, substitute family care, foster care benefits, the process of entrusting the child to a foster care.
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Test „pověz mi zrcadlo“ Příloha č. 2 – Ukázka rozhovoru Příloha č. 3 – Opisy rozhovorů
Rozsah práce:	45 stran + přílohy
Jazyk práce:	český

OBSAH

ANOTACE	5
OBSAH	6
ÚVOD	8
1 ZÁKLADNÍ POJMY	9
1.1 Pěstoun.....	9
1.2 Osoba v evidenci.....	9
2 PĚSTOUNSKÁ PÉČE	10
2.1 Vývoj pěstounské péče u nás	11
2.2 Druhy pěstounské péče	15
2.2.1 Dlouhodobá pěstounská péče.....	15
2.2.2 Pěstounská péče na přechodnou dobu.....	16
2.3 Dohoda o výkonu pěstounské péče.....	17
3 POSTUP ZŘIZOVÁNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE	18
3.1 Rozhodnutí o přijetí dítěte	18
3.2 Podání žádosti	18
3.3 Zprostředkování pěstounské péče	19
3.4 Odborné posouzení	20
3.4.1 Zdravotní posouzení žadatele.....	21
3.4.2 Psychologické posouzení žadatele	21
3.5 Čekání na nabídku dítěte.....	22
3.6 Zánik pěstounské péče	23
4 FINANČNÍ PŘÍSPĚVKY PĚSTOUNŮ	24
4.1 Odměna pěstouna.....	24

4.2	Příspěvek při převzetí dítěte.....	25
4.3	Příspěvek na zakoupení motorového vozidla	25
4.4	Příspěvek na úhradu potřeb dítěte.....	26
4.5	Příspěvek při ukončení pěstounské péče.....	27
5	PRAKTICKÁ ČÁST	28
5.1	Výzkumná metoda	28
5.2	Výzkumný cíl.....	28
5.3	Výzkumné otázky	28
5.4	Výzkumný soubor.....	29
5.5	Metoda sběru dat.....	30
5.6	Průběh výzkumu	31
5.7	Metoda vyhodnocení dat.....	32
5.8	Analýza získaných dat	32
5.9	Shrnutí výsledků výzkumu	36
5.9.1	Vyhodnocení výzkumných otázek.....	37
5.10	Diskuze.....	38
	ZÁVĚR.....	41
	SEZNAM ZKRATEK	42
	SEZNAM LITERATURY	43
	INTERNETOVÉ ZDROJE.....	44
	PŘÍLOHY	46

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám pěstounskou péčí a jejími klady a zápory v procesu svěřování dítěte do pěstounské péče. K této volbě přispívá především mé osobní pouto s problematikou pěstounské péče v rámci vlastní rodinné situace. Ve své práci se snažím popsat základní informace týkající se pěstounské péče. Zaměřuji se především na základní vymezení, tzn. kdo může být pěstounem a za jakých podmínek. Je důležité objasnit, jak pěstounská péče vznikala a čím může být pěstounská péče prospěšná státu a do jaké míry je tato péče státem podporována. Budoucí žadatelé o tuto formu náhradní rodinné péče zde mohou nalézt potřebné informace a tyto informace jim mohou pomoci v rozhodování se, zda chtějí podstoupit právě pěstounskou péči jako formu náhradní rodinné péče, co vše je potřeba podstoupit nebo do jaké míry může ovlivnit pěstounská péče jejich životní situaci.

Cílem teoretické části práce mé je především představit co to pěstounská péče je a jakých forem mohou budoucí žadatelé využít. Žadatel zde může nalézt seznam kroků, které v případě této volby musí podstoupit a co vše situace obnáší. Včetně podpory od státu ve formě příspěvků na dítě, kterému by byla pěstounská péče poskytována. Práce takovému člověku může pomoci s rozhodováním a zvažováním pro a proti, které pěstounská péče obnáší.

Cílem praktické části je objasnit konkrétní klady a zápory a jak celý tento proces probíhá. A to především z pohledu pěstounů, kteří již mají se samotným procesem svěřování dítěte do pěstounské péče osobní zkušenosti, které jsou jistým způsobem ochotni předat dále, právě touto formou.

Pro zpracování praktické části práce volím kvalitativní výzkum, jež je realizován pomocí polostrukturovaného rozhovoru, byl nahráván hlasově a následně přepracován do psané podoby. Pomocí kódů je text zařazen do jednotlivých kategorií a následně zpracován do podoby, která představuje výsledky výzkumu a naplnění cílů práce.

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Nejprve je nutné objasnit několik odborných pojmů, které jsou spojeny s pěstounskou péčí a s pojmy, se kterými jsou jednotlivé kapitoly této práce spojeny a které jsou zde rozebírány. Těmto pojmy je třeba se zabývat pro lepší pochopení souvislostí mezi nimi.

1.1 Pěstoun

Pěstoun je osoba, která poskytuje jistotu ve správné výchově dítěte, o které pečuje. Je oprávněn se starat o každodenní záležitosti dítěte. V případě zvláštních situací, jako může být například vyřizování cestovních dokladů, je nutný souhlas od zákonného zástupce dítěte. V případě pěstounské péče nevzniká žádný vztah, který by byl příbuzenský. Vztahy se vytváří pouze neformálně (Bubleová, 2002, s. 16).

Středisko náhradní rodinné péče (dále jen „NRP“) na svých webových stránkách uvádí, že pěstounem se může stát každá osoba s trvalým bydlištěm v České republice, která je schopna poskytnout dítěti řádnou péči a sama souhlasí s přijetím dítěte do pěstounské péče. Manželé se mohou stát tzv. „společnými pěstouny“, kterým bylo svěřeno dítě do pěstounské péče. Dále také jednotlivci nebo příbuzní dítěte.

1.2 Osoba v evidenci

Tato osoba se stává osobou, která může poskytovat pěstounskou péči na přechodnou dobu. Osobě v evidenci také náleží odměna pěstouna, která je vyplácena jednou za měsíc.

Dle §47a odst. 2 osobě v evidenci či osobě pečující náleží tato práva:

- Zajistit dočasnou nebo trvalou pomoc při péči o dítě, které mu bylo svěřeno do péče. Jde zejména o krátkodobou péči.
- Poskytnutí celodenní péče přiměřené dle věku dítěte. Délka činí alespoň 14 kalendářních dnů v roce, v případě, že dítě dosáhlo alespoň 2 let.
- Poskytnutí psychologické, terapeutické a jiné odborné pomoci. A to alespoň jednou za půl roku.
- Zdokonalování se v oblastech výchovy a péče o dítě (24 hodin v roce).

- Spolupracovat se zaměstnanci, kteří jsou pověřeni sledovat vývoj dítěte.
- Pomoc s domluvou místa a asistence při osobním styku dítěte s osobami blízkými (s rodiči), pokud není soudem stanoveno jinak (zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „SPOD“).

2 PĚSTOUNSKÁ PÉČE

Z oblasti pěstounské péče můžeme nalézt spousty různých definic od několika různých autorů, kteří se NRP zabývají. Základem každé z těchto definic je poskytování dítěti pomoc, péči či ochranu, kterou zprostředkovává stát prostřednictvím osob, které mají o tuto práci zájem a bývají za svou pomoc náležitě odměňovány.

Pěstounská péče je taková forma NRP, která má přednost před ústavní výchovou. Pěstounské péče se týká také odměna pěstouna, kterou upravuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Smolíková (2014, s. 11) ve své práci uvádí, že pěstounská péče se vyznačuje svou „přechodností“, kdy je cílem institutu pěstounské péče zajistit komplexní péči o dítě v době, kdy o něj nemohou pečovat jejich rodiče. Tím myslíme péči po dobu, kdy nemůže žít ve své rodině, ale také nemůže být osvojeno.

Čožíková (2008, s. 20) popisuje pěstounskou péči jako formu NRP, kterou řídí stát a je státem zajišťována formou hmotné podpory.

Podobně zní i definice světově uznávaného dětského psychologa Matějčka (1999, s. 34) a ten říká, že pěstounská péče je: „*zvláštní formou státem řízené a kontrolované náhradní výchovy, která zajišťuje dostatečné množství zabezpečení dítěte i přiměřenou odměnu těm, kteří se ho ujali.*“

Pěstounská péče je jednou z forem NRP a je v současné době legislativně upravována převážně v zákonech:

- **Zákon č. 359/1999 Sb., o SPOD**, který dále upravuje také dávky pěstounské péče a způsoby vyplácení těchto dávek a jejich společná ustanovení.
- **Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.**

Dle zákona č. 359/1999 Sb., o SPOD (§ 47a, odst. 1) je pěstounská péče brána jako péče o dítě, kterou umožňuje osoba pečující, nebo se tato osoba eviduje jako osoba v evidenci.

Pěstounská péče a její cíl spočívá v poskytnutí vhodného rodinného prostředí pro děti, a to v případě, že:

- v rodině, kterou tvoří jeho biologičtí rodiče, nemohou dlouhodobě vyrůstat;
- by ústavní péče mohla narušit vývoj dítěte, pěstounská péče je tedy přednější;
- z právních, zdravotních, sociálních či psychologických důvodů byly svěřeny do NRP (Matějček, 1999, s. 35).

Zezulová (2012, s. 16) vidí pěstounskou péči jako smlouvu mezi rodinou, která zajišťuje výchovu dítěte a státem, který vykonává patřičný dohled nad jeho výchovou. Dále uvádí, že většinou pěstounská péče platí pro děti, jež jsou starší nebo trpí zdravotními obtížemi, jsou to děti jiného etnika, či sourozenci. K pěstounské péči dochází ve chvíli, kdy rodiče nemají vhodné podmínky k výchově dítěte po delší dobu.

Rodičovská odpovědnost je rodičům dítěte ponechána, s výjimkou práv a povinností, které zákon nařizuje jeho pěstounovi. Soud může rozhodnout jinak, dle specifických hledisek (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 960 odst. 1).

Odstavec 2 téhož paragrafu rodičům dítěte umožňuje osobní setkání s dítětem a poskytuje jim právo na informace o dítěti. Soud může taktéž rozhodnout jinak, dle specifických hledisek, které stanoví.

2.1 Vývoj pěstounské péče u nás

V následující kapitole popisují způsob, jakým se pěstounská péče vyvíjela u nás a kdo je předchůdcem právě pěstounské péče, kterou známe dnes v její nynější podobě.

- **Institut kojných**

Zdeněk Matějček (1999, s. 25) považuje právě instituci kojných za předchůdce placené pěstounské péče. Také uvádí, že právě adopce má kořeny v odkládání dětí do instituce nalezinců. Ale podle Smolíkové (2014, s. 16) můžeme nalezince společně

s institutem kojných považovat za reálné předchůdce pěstounské péče, kdy nalezince můžeme považovat za určitý „předstupeň“ pěstounské péče.

Matějček (1999, s. 25) dále uvádí, že ve chvíli, kdy se v zemích ekonomickým vývojem tvoří tzv. vyšší třída, vzniká ideál ženské krásy, který se neslučuje s těhotenstvím, porodem či kojením, který se s tímto ideálem neslučoval. Jistě nebylo možné tehdy uniknout porodu nebo tuto zodpovědnost přesunout na někoho jiného, ale vznikla instituce placených kojných a jejich dnešní následovnice jako jsou chůvy, opatrovnice a právě pěstounky, se kterými se setkáváme již ve starověku. Kdybychom měli hovořit o přesunutí porodu na jinou osobu, v dnešní době už se dá zařídit i forma náhradního mateřství¹, které českým právem stále není nijak upravováno, zatímco jiné země se tímto způsobem mateřství zabývá i z právního hlediska a je to tedy možné.

Ve středověké Evropě byly chůvy a kojné běžným služebnictvem panovnických dvorů, šlechtických domácností a bohatého městského patriciátu. Ve Francii bylo běžné svěřovat dítě kojné, kterou si na venkově najali a po dvou letech jej brali zpět (Matějček, 1999, s. 25).

Tenhle trend pokračoval až do 18. století, kdy panovala doba Osvícenství. Zde se placené kojné a chůvy dočkaly nového úředního názvu „Pěstouni“. Již se účastní i stát a děti z nalezinců se ujímají kojné na venkově nyní po dobu šesti let (Matějček, 1999, s. 26).

Dříve byla instituce kojných kritizována a jedním z kritiků byl i J. A. Komenský. Ve svém díle *Informatorium školy mateřské* (1992) se o téhle instituci vyjadřuje: „...zvykem podešel nechvalitebný, škodlivý a ošklivý obyčej, že matky některé (urozené na větším díle) dítek svých samy odchovávají nechtíce, cizím ženám v péči je umítají, ... ,, , ...cizím mlékem vychovávání jest: 1. čelící proti bohu a přirození, 2. škodlivé dítkám, 3. škodlivé matkám samým, 4. početnost vyvracující.“.

Domácnost kojné by mohla být považována za nebezpečnou. Hrozila zanedbanost, psychická deprivace či špatné ekonomické podmínky. Náhlá změna prostředí byla pro dítě

¹ Neboli zástupné mateřství. Jde o takový typ mateřství, kdy žena za úplatu nebo z vlastního rozhodnutí přijme vajíčko jiné ženy, porodí dítě a předá jej majitelce, které bylo odebráno vajíčko. (Matějček, 1999, s. 25)

traumatizující a rodičům bylo způsobeno nedostatečné citové přijetí vlastního dítěte. Děti, které byly takto odchované projevovaly deprivaci, frustraci nebo psychické trauma. Lidé si tak našli jediné správné vysvětlení – Mýtus, že dítě přijímá povahu své kojné (Matějček, 1999, s. 26).

- **Pěstounská péče pro děti z nalezince**

Tak jak bylo řečeno v předchozí kapitole, tak nalezince je možné pokládat za předchůdce pěstounské péče společně s institutem kojných. Dříve byly určeny jako místo, kde byl poskytován azyl těm dětem, které by v opačném případě čelily zneužívání, zmrzačení nebo otroctví. Od 18. století se zvyšuje počet těchto institucí, a to díky počtu opuštěných dětí, který neustále narůstal. Toto chování bylo součástí Osvícenství a jeho myšlenek. Dále to byl také důsledek racionalizace lidské společnosti, rozvoj společnosti a prvních demokratických ústav (Smolíková, 2014, s. 17).

Správně by měla pěstounka být zdravá (musela podstoupit lékařskou prohlídku a je schopna poskytnout dostatečné množství mléka dítěti) a mravně zachovalá, neměla by být nemajetná a svou mravnost musí potvrdit vysvědčením, které bylo schváleno lékařem, obecním a farním úřadem. Často to byly ale ženy, které pocházely z chudých rodin a moc toho nevladly, proto nabídka peněz byla lákavá (Gabriel, 2008, s. 14). Skutečnost je taková, že to často byla chudá žena, která měla 4-6 vlastních dětí a odměna, kterou ústav nabízel byl skvělým příspěvkem v nouzi. Plat měla pěstounka s narůstajícím věkem dítěte menší nižší. 1. rok to bylo 6 zlatých, 2. rok 4 zlaté a do jeho 6. roku pouze 3 zlaté za měsíc. Odměnu si mohla vyzvednout pouze v případě, že obdržela od faráře potvrzení, že dítě stále žije a proběhla zmíněná lékařská prohlídka. Dítě s sebou do nového domova dostalo na celou dobu pobytu v rodině (tj. 6 let) pouze 2 košilky, 2 pleny a 1 obvazek. Pěstoun tedy musel zajistit také ošacení dítěte. Už ve věku čtyř let dítě pracuje v hospodářství jejich pěstounů. Pomáhá s běžnými věcmi jako je nošení dřeva nebo pastva dobytka. V případě, že se pěstounská rodina chce o dítě po jeho dovršení 6. roku nadále starat, může tak učinit, avšak už bezplatně (Matějček, 1999, s. 27).

- **Období první republiky**

V letech po roce 1918 navázala na péči o děti, která se zlepšovala ke konci monarchie v Rakousku – Uhersku a jejich situaci kontrolovala Okresní péče o mládež. Okolo roku 1931 můžeme registrovat 24 okresních sirotčinců, 60 státních dětských domovů, které bychom

mohli přirovnat ke dnešním diagnostickým ústavům a poskytovaly těmto dětem jakési „ozdravné“ pobyty zde. V případě, že se dítě po takovém pobytu nevrátilo do původní rodiny, bylo dáno do adoptivní, či pěstounské rodiny nebo v některých případech do zařízení, které bylo určeno pro „mládež úchylnou“² (Matějček, 1999, s. 29).

V tomto období byla pěstounská péče řazena do 4 typů:

- „*Pěstounská péče nalezenecká*“

Tentokrát nebylo dítě svěřováno pouze ženě-pěstounce, ale velmi často manželům, muži a ženě a to do 10 let věku dítěte a v pozdějších letech až do 16 let. Poté následoval návrat do ústavu a péči o toto dítě nadále zajišťoval ústav. Řídil se tzv. ústavním poručenstvím. Berme v úvahu, že dříve v Rakousku-Uhersku se dítě vracelo do ústavu už v 6 letech, jak je psáno v předchozí kapitole. Tudíž docházelo k velkému zlepšení situace (Matějček, 1999, s. 29).

- *Pěstounská péče řízená a kontrolovaná úřadem okresní péče řízená a kontrolovaná úřadem Okresní péče o mládež* (Gabriel, 2008, s. 16)

U tohoto typu můžeme taktéž sledovat návaznost z monarchického státu Rakouska-Uherska. Byl vydán zákon č. 256/1921 Sb., o ochraně dětí v cizí péči a dětí nemanželských. Dle tohoto nově vydaného zákona pracovníci sociálních služeb začaly vyhledávat pouze důvěryhodné pěstouny. Takové, aby dítěti zajistili klidné prostředí a řádnou výchovu. Roku 1932 bylo více jak 15 000 dětí dáno do pěstounské péče, ale za protektorátu (r. 1942) byl počet stažen na ani ne polovinu z původního počtu (Matějček, 1999, s. 29).

- *Pěstounská péče v tzv. koloniích*

Začaly vznikat tzv. rodinné kolonie. Jelikož šlo o spoustu rodin, které byly v jedné společné obci a taktéž v jednom správním okrese, bylo jednoduché rodiny kontrolovat a byly taktéž lépe dostupné. Také bylo snadné rodinám pomáhat s výchovou, v případě, že byla potřeba (Gabriel, 2008, s. 16).

² Pojmenování pro ty děti, které vyžadovaly speciální výchovnou péči.

- *Pěstounská péče na základě soukromé dohody mezi rodiči dítěte a pěstouny*

To znamená, že se pěstouni domluvili s rodiči dítěte, aniž by došlo k soudnímu řízení. Později docházelo k takové dohodě při svěřování dítěte do výchovy prarodičům a jiným rodinným příslušníkům. Tato dohoda fungovala až do 70. let 20. století.

Následně po nástupu komunistů k moci byly nalezince nazývány „ústavy péče o dítě“. V roce 1950 byl vydán zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném a pěstounská péče byla zrušena. Možná byla pouze příbuzenská (Matějček, 1999, s. 30).

2.2 Druhy pěstounské péče

V následující kapitole se věnuji jednotlivým druhům pěstounské péče, se kterými bychom se v praxi mohli setkat. Setkat se můžeme s různým dělením a případně s jiným pojmenováním dané formy pěstounské péče. V této kapitole pěstounskou péči dělím na dva tábory. Tím je dlouhodobá pěstounská péče a pěstounská péče na přechodnou dobu.

2.2.1 Dlouhodobá pěstounská péče

Tato forma pěstounské péče se odehrává v běžném prostředí v rodině. (Matějček, 1999, s. 35) Tím může být manželský pár, který již společně vychovává své vlastní děti nebo jejich děti již dospěly (Bubleová, 2002, s.16).

Může být zřízena i ve zvláštních zařízeních, čímž myslíme větší rodiny, ve kterých se může nacházet čtyři až pět dětí a manželské páry nebo v tzv. SOS vesničkách. V čele těchto dětských vesniček stojí tzv. „matka-pěstounka“ (Matějček, 1999, s. 47). Matce-pěstounce při vedení domácnosti vypomáhá „teta“. Vypomáhá také při výchově dětí. Pro lepší představu, matka-pěstounka děti vychovává v samostatném domě v počtu 6 a více dětí rozdílného věku a pohlaví. Několik takových domů tvoří tzv. vesničku. Vhodnou alternativou by taková forma výchovy mohla být například pro sourozence, kteří přicházejí z jedné rodiny, ale nemohou být vychovávaní v jejich původní rodině (Bubleová, 2012, s. 16).

SOS vesničky vystupují jako nezávislé nevládní organizace, které poskytují dětem sociální péči a možnost vyrůstat v rodinném prostředí. Zásady programu SOS vesniček u nás říkají, že tak hájí práva dětí, kterým hrozí, že přijdou o péči rodičů nebo tuto péči nedostávají.

Organizace poskytuje útěchu rodinám, společnosti, v poskytování podpory dětem a péči o ně. Je zde i snaha podpořit a pomoci dítěti v rozhodnutích, které by mohly mít vliv na jeho budoucí život. První taková organizace vznikla v rakouském Imstu v roce 1949, založená Hermannem Gmeinerem. Jejich cíl je ve stanovách citován takto: „*Každé dítě patří do rodiny a vyrůstá v lásce, úctě a s pocitem bezpečí.*“ (SOS dětské vesničky, 2020)

2.2.2 Pěstounská péče na přechodnou dobu

Hlavním významem této formy pěstounské péče je poskytnout rodičům dostatečné množství času, aby měli možnost svou situaci přizpůsobit k tomu, aby měli možnost dítě převzít zpět do své péče. Pokud se situace rodičů nezlepší, je dítě svěřeno do péče jiné rodině, která je pro něj vhodná a má stabilní zázemí, které je pro dítě vhodné (Bubelová, 2014, s.10).

Institut pěstounské péče na přechodnou dobu existuje v českém právním řádu od roku 2006 a pozornosti se jí dostalo až s novelou zákona č. 359/1999 Sb., o SPOD. Hlavním cílem bylo poskytovat pomoc dětem, které jsou ohroženy a urychlit tak řešení problémů při jejich obtížné situaci tím, že naleznou pomoc v NRP a vyhnou se tak ústavní péči. S tím přišly větší nároky na pěstouny, kdy je potřeba především vhodný výběr pěstounů (Bubelová, 2014, s. 9).

Pro účely zajištění pěstounské péče na přechodnou dobu je na krajském úřadě vedena evidence osob, které mohou tuto péči vykonávat. Tyto osoby musí být připraveny dítě do pěstounské péče přijmout. Těmto osobám náleží pravidelná měsíční odměna pěstouna. A to na dobu:

- Kdy není rodič schopen o dítě pečovat a vychovávat jej (výkon trestu odnětí svobody, zdravotní problémy apod.),
- Kdy po uplynutí této doby je možné dát souhlas rodičů k osvojení dítěte a to nejdříve 6 týdnů po porodu v případě matky; po narození dítěte v případě otce,
- Po dobu, dokud soud určí, že není třeba souhlas rodičů k osvojení (Bubelová, 2014, s. 10, 11).

Pěstounská péče na přechodnou dobu může být sjednána na delší dobu než 1 rok, a to pouze v případě, že byly stejnému pěstounovi později svěřeni sourozenci dítěte, které se

u pěstouna již nachází. To pouze na dobu, po kterou má trvat pěstounská péče na přechodnou dobu od svěřeni posledního dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu (Novotný a kol., 2017, s. 182). Pokud uvedená situace neplatí, je možné poskytovat pěstounskou péči na přechodnou dobu pouze 1 rok (zákon č. 359/1999 Sb., o SPOD).

2.3 Dohoda o výkonu pěstounské péče

Osoba pečující i osoba v evidenci uzavírá dohodu o výkonu pěstounské péče s příslušným obecním úřadem a musí tak učinit do třiceti dnů od doby, kdy je rozhodnuto o svěřeni prvního dítěte do pěstounské péče v případě osoby pečující nebo od doby, kdy je osoba zařazena jako osoba v evidenci. Plnění dohody je pravidelně kontrolováno, a to minimálně jednou za dva měsíce příslušnými pracovníky obecního úřadu. Jednou za půl roku tato pověřená osoba odesílá zprávu konkrétnímu obecnímu úřadu. Každá osoba uzavírá pouze jednu dohodu, a to i v případě, že pečuje o více než jedno dítě (Zákon č. 359/1999 Sb., o SPOD §47b, odst. 1-6).

Tato dohoda platí po celou dobu, ve které je pěstounská péče vykonávána a po dobu, kdy je osoba vedena v evidenci osob (osoby poskytující pěstounskou péči na přechodnou dobu) příslušného krajského úřadu. Dále také po dobu, kdy je osoba poručníkem a o dítě se náležitě stará a je jeho poručníkem, či se odehrává soudní řízení o poručnictví k dítěti, ke kterému nemá vyživovací povinnost. Nebo v případě, že soud rozhodne svěřit dítě na určitou dobu do péče osoby, která se zajímá o to stát se pěstounem (Zákon č. 359/1999 Sb., o SPOD §47c, odst. 1).

3 POSTUP ZŘIZOVÁNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE

V téhle kapitole se věnuji samotnému postupu zřizování pěstounské péče a snažím se objasnit, jak zhruba tento proces vypadá a čím si je samotný žadatel o NRP povinen projít. Jsou zde uvedeny především informace, které jsou dle mého názoru důležité znát ještě před tím, než se žadatel pustí do tohoto zásadního rozhodnutí.

3.1 Rozhodnutí o přijetí dítěte

V následující kapitole je popsáno, jak se správně rozhodnout, zda je člověk, který se rozhodne pro pěstounskou péči, schopen postarat se o „cizí“ dítě. V rámci toho také přijmout jej a má předpoklady pro to, aby zvládl poskytnout dítěti zázemí pro život a jeho výchovu. Zmiňuji zde test s názvem „Pověz mi zrcadlo“, který ve své knize popisuje Gabriel a Novák (2008, s. 72): *„Může sloužit i jim samotným jako určité zrcadlo, v němž uvidí, zda pro roli náhradních rodičů mají patřičné předpoklady“*. V případě, že jde o partnery, kteří plánují poskytnout nový domov dítěti, je nutné, aby odpověděli i za svého partnera. Když odpověď není jasná, nebo si nejsme naprosto jistí správnou odpovědí, je vhodné, aby odpověď zněla „ne“. Tzn. že na každou otázku odpovídáme pouze „ne“ (nesouhlasím) či „ano“ (souhlasím). Test uvádí 22 různých otázek (viz. Příloha č. 1). Tento test není v žádném případě zárukou úspěchu, ale vypovídá o tom, že existuje šance na úspěch (Gabriel, Novák, 2008, s. 73-74).

3.2 Podání žádosti

Při podávání žádosti o zprostředkování NRP se předpokládá, že jde o finální rozhodnutí žadatele, případně obou partnerů. Jednotlivec či oba musí znát to, co obnáší poskytnout domov opuštěnému dítěti a jsou-li ochotni tak naplnit rodičovský potenciál a podat žádost. V tu chvíli se obracíme na přítomný obecní úřad v místě trvalého pobytu (Gabriel, Novák, 2008, s. 74).

Často se obracíme na obecní úřad ve větším městě, ve kterém můžeme najít oddělení sociálně-právní ochrany dětí. Na konkrétním úřadě se nachází sociální pracovník, který má za úkol se žadatelům věnovat a provázet je celý procesem zprostředkování pěstounské péče, a to po dobu, kdy rozhodne soud a po celý průběh pěstounské péče. Se sociálním pracovníkem žadatelé vedou rozhovor, který by měl pracovníci říct něco o jejich vlastní

motivaci či jaké jsou jejich konkrétní představy. Všechny potřebné dokumenty k vyřízení žádosti (Gabriel, Novák, 2008, s. 75). Samotná žádost je nedílnou součástí spisové dokumentace uvedené v následující podkapitole.

Jakmile dojde ke shromáždění všech nutných částí spisové dokumentace, je potřeba tuto žádost předat k dalšímu řízení, a to konkrétnímu krajskému úřadu. K tomuto úkonu dochází přibližně až po 2 až 3 měsících ode dne podání žádosti (Gabriel, Novák, 2008, s. 79).

Je dobré zmínit také to, že podáním žádosti žadatelé dávají souhlas o účasti na přípravě k přijetí do rodiny, čímž je povinný kurz. Také dávají příslušnému orgánu (Orgán sociálně právní ochrany dětí) souhlas zjišťovat o nich další informace, které jsou potřeba pro zprostředkování a také zdali nedošlo k žádné změně v rámci spisové dokumentace (Bubleová, 2014, s. 25).

Už v této části procesu svěřením dítěte do péče se žadatelé setkají se sociálním pracovníkem, který je bude doprovázet, jak už bylo zmíněno, celý procesem pěstounské péče, který zahrnuje pravidelné návštěvy sociální pracovnice přímo v domácnosti pěstounů (Bubleová, 2002, s. 16).

3.3 Zprostředkování pěstounské péče

Zákon (§ 19a, odst. 1) uvádí 4 fáze a spočívají ve:

- Vyhledávání dětí, které vyžadují zajištění péče v náhradním rodinném prostředí prostřednictvím pěstounské péče či osvojením,
- Vyhledávání vhodných osob se schopností stát se osvojitelem či pěstounem,
- Vhodné odborné přípravě osob se schopností stát se osvojitelem či pěstounem k přijetí do NRP,
- Výběru vhodné osoby se schopností stát se osvojitelem či pěstounem konkrétního dítěte a je zajištěno osobní seznámení se s dítětem s jeho pěstounem (Zákon č. 359/1999 Sb., zákon o SPOD).

Z toho můžeme vyčíst, že nejdříve dojde k vyhledávání dětí a následně pak k vyhledávání vhodných osob k realizaci pěstounské péče a tyto osoby musí projít odbornou

přípravou. Na základě toho je poté vybrána vhodná osoba pro konkrétní dítě a může dojít k osobnímu seznámení mezi dítětem a pěstounem.

O zprostředkovávání náhradní rodiče se stará výhradně jen ty právnické a fyzické osoby, které jsou uvedeny ve stejném zákoně v §4, odst. 1. – tzn. pouze orgány-sociálně právní ochrany.

K procesu svěřování dítěte do pěstounské péče nedochází ve chvíli, kdy o dítě zažádá příbuzný konkrétního dítěte, svou žádost o svěření dítěte do pěstounské péče podává přímo soudu. Nemusí tedy kontaktovat orgány sociálně-právní ochrany dětí (Pazlarová, 2016, s. 32).

Podle zákona č. 359/1999 Sb, o SPOD (§21, odst. 5) vede obecní úřad s rozšířenou působností dokumentaci, která zaznamenává informace o žadateli. Jako první informací úřad obdrží žádost, která zahrnuje osobní údaje žadatele, jako je jeho jméno, příjmení, datum narození a trvalé bydliště. Popřípadě může obsahovat informace o dvou osobách. Důležitý je také doklad, který prokazuje státní občanství žadatele nebo je nutné doložit udělení povolení k trvalému pobytu u nás v České republice. Dále vede dokumenty podané žadatelem o jeho zdravotním stavu, jeho ekonomické a sociální situaci. Obecní úřad si také vyžádá opis z rejstříku trestů žadatele. Žadatel případně také písemně souhlasí, že po uplynutí šesti měsíců je zapojen také do evidence, kterou vede „Úřad pro zprostředkování osvojení dětí z ciziny“ nebo je ochoten žádat pouze o dítě z ciziny. Žadatel uděluje písemný souhlas, že orgán SPOD může dále zkoumat informace a údaje, které slouží pro zajištění vhodného prostředí pro dítě a jeho výchovu. Může také kdykoliv zjišťovat, zda nedošlo ke změnám, které je nutno zaznamenat do spisové dokumentace. Žadatel především souhlasí s přípravou na přijetí dítěte do péče, kterou musí podstoupit.

3.4 Odborné posouzení

V případě odborného posouzení se hodnotí zdravotní stav žadatele, následně pak psychologické vyšetření. Toto posouzení provádí příslušný krajský úřad. Na základě těchto posouzení se tedy rozhodne o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se pěstouny, či nikoliv (Gabriel, Novák, 2008).

3.4.1 Zdravotní posouzení žadatele

Za posouzení zdravotního stavu žadatele zodpovídají lékaři pod příslušným krajským úřadem. Pro svou práci využívají především dokumentace odborníků, v jejichž stálé péči žadatelé jsou. Lékaři se zabývají především tím, jaký dopad má žadatelův zdravotní stav na jeho schopnost pečovat dlouhodobě o dítě. V případě, že žadatel v posledních letech byl v péči psychiatra, je nutné provést psychiatrické vyšetření, které je aktuální. Pokud uplynulo více jak 5 let od posledního psychiatrického vyšetření, je pouze na rozhodnutí daného lékaře, zda si aktuální psychiatrické vyšetření vyžádá (Pazlarová, 2016, s. 34). Podklady, které jsou lékaři poskytnuty pro posuzování zdravotního stavu žadatele by v tomto případě neměly být starší než 6 měsíců (Doporučený postup pro posudkové lékaře, čl. 6, odst. 9).

Lékař posuzuje, zda: „*zdravotní stav žadatele/žadatelky po stránce duševní, tělesné nebo smyslové nebrání výkonu dlouhodobé, soustavné, dostatečné a řádné péči a výchově dítěte.*“ (Doporučený postup pro posudkové lékaře, čl. 6, odst. 1)

Z důvodu nevyhovujícího zdravotního stavu žadatele o NRP může lékař nedoporučit jeho zařazení do evidence žadatelů. Může se jednat o osoby, které nemají odpovídající zdravotní stav. Týká se to nejen fyzického a psychického stavu jedince, ale také jeho samostatnosti, samostatné pohyblivosti a jeho orientace a schopnost komunikace. Tyto stavy mohou znevýhodňovat jejich možnosti dlouhodobě pečovat o dítě. Dalším nevyhovujícím stavem jsou lidé, kteří mohou svým zdravotním stavem ohrožovat vývoj dítěte (bacilonosiči, alkoholici, jiní toxikomani, ...). Do poslední skupiny řadíme osoby „*...sociálně společensky problematické, osoby se sníženými duševními schopnostmi aj.*“ (Doporučený postup pro posudkové lékaře, čl. 7, odst. 1-3).

3.4.2 Psychologické posouzení žadatele

Takové vyšetření se řídí podle dvou základních otázek, které uvádí metodické doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) č. 8/2009 (s. 1). Tyto otázky zní: „*Do jaké míry jsou žadatelé způsobilí pro určitou formu náhradní rodinné péče?*“ (charakteristika jejich osobnosti a psychického stavu, jejich zkušenosti ve výchově, rodinné prostředí a stav vztahu žadatelů) a „*Do jaké míry jsou žadatelé aktuálně připraveni k převzetí dítěte do péče z hlediska svých vědomostí a výchovných předpokladů*“ (čím byli

motivováni k žádost o dítě, jejich tolerance a vize o dítěti, hmotné podmínky pro dítě, rodinný a zdravotní stav žadatele).

Zodpovězení těchto otázek má na starost příslušný psycholog. K dispozici jsou mu veškeré dostupné dokumenty o žadatelích a o jejich předchozích šetření (Pazlarová, 2016, s. 35). Metodické doporučení MPSV č. 8/2009 uvádí vlastní diagnostický postup. Ten uvádí jako první krok prostudovat údaje ve spisové dokumentaci žadatelů, případně dětí. Z té je možné zjistit informace o předchozím šetření žadatelů. Dále navazuje kontakt se žadateli, kde jde především o získání si důvěry a spolupráce žadatelů.

V metodickém doporučení MPSV č. 8/2009 (s. 3-6) lze také nalézt informace o tom, jaké mohou být rizikové faktory a kterým je se při psychologickém posouzení věnovat. Mezi tyto faktory řadíme především: „*věk žadatelů*“ (rizikový věk nad 50 let, či věkový rozdíl mezi dítětem a žadatelem, který může být menší než 20 let a větší jak 40 let), „*zdravotní stav*“ (žadatel čelí tělesnému nebo psychickému onemocnění, či léčbě závislosti), „*partnerský vztah*“ (stabilita, délka či absence), „*děti*“ (jejich vztah k dětem obecně, nebo k jejich vlastním, případně jejich rodičovská zkušenost), „*osobnostní kritéria*“ (jejich cíle, motivace, případně i sexuální orientace), „*hmotné a sociální podmínky*“ (bydlení, příjem rodiny, řeší názory členů rodiny přijmout dítě do péče) a „*občanská kritéria*“ (může řešit pracovní kázeň žadatele nebo jejich trestní činnost a jiná rizika).

3.5 Čekání na nabídku dítěte

Čekání na nabídku dítěte je považována za tu nejdélší část procesu svěřování dítěte do NRP. Tato čekací doba může být kratší v případě, kdy je žadatel ochotný přijmout dítě handicapované nebo etnický odlišné. Platí, že: „*čím jsou nároky žadatelů vyšší, tím se zpravidla doba čekání prodlužuje.*“ V tomto procesu se čeká, až se najdou vhodné pěstouni pro konkrétní dítě, které je vhodné pro zařazení do pěstounské péče. Nikdy tomu není naopak. Důležitý je především zájem dítěte (Gabriel, Novák, 2008, s. 84-85). Pěstouni jsou vyhledáváni příslušným krajským úřadem, a to nejprve ve své evidenci, popřípadě i v evidenci jiných krajů. V případě vyhledání vhodného pěstouna pro konkrétní dítě, je mu tato skutečnost sdělena písemně. Pěstouni jsou pak na osobním setkání s příslušnou sociální pracovnící seznámeni s veškerými detaily o dítěti. Na základě těchto informací se mohou rozhodnout, zda přistoupí k osobnímu setkání s dítětem. Toto setkání organizuje

příslušný krajský úřad. Osobní setkání se většinou odehrává na místě, kde dítě pobývá a bývá přítomné vedení ústavu, kde je dítě umístěno. První návštěva bývá zpravidla kratší, což je přibližně hodina/hodina a půl. Na základě seznámení se s dítětem se pěstouni rozhodují, zda podstoupí poslední krok a požádají o svěřeni dítěte do předpěstounské péče. V případě, že se jedná o pěstounskou péči na přechodnou dobu, místo prvního setkání bývá v domácnosti jeho pěstouna a přítomna bývá sociální pracovnice (Pazlarová, 2016, s. 45).

3.6 Zánik pěstounské péče

Sociální pracovnice Marie Kaplanová (2009, s. 4) uvádí v rámci rozhovoru, že pěstounská péče končí ve chvíli, kdy dítě dosáhne zletilosti nebo také na základě rozhodnutí soudu. Ten může rozhodovat o návratu k biologickým rodičům nebo zpět do ústavní výchovy. Po dosažení zletilosti dítěte už je rozhodnutí na dětech a jejich pěstounech (Neckař, 2009, s. 4).

Čožíková (2008, s. 24) zmiňuje několik dalších situací, při kterých je pěstounská péče ukončena, nebo znova rozhodne soud o dalším postupu. Může dojít k:

- a) Smrti dítěte nebo jeho pěstouna,
- b) Ukončení společné pěstounské péče v případě úmrtí jednoho z nich – v tomto případě pozůstalý zůstává pěstounem,
- c) Rozvodu manželství – opět zasahuje soud, který rozhodne o vhodném výchovném opatření, či o svěřeni dítěte do pěstounské péče.

4 FINANČNÍ PŘÍSPĚVKY PĚSTOUNŮ

Tato kapitola popisuje, které dávky může pěstoun poskytující pěstounskou péči využít, jakým způsobem a za jakých podmínek. Jako první věc je potřeba zmínit, kdo všechno má na tyto dávky nárok.

Pěstounem se rozumí osoba pečující, kterou popisuje zákon č. 359/1999 Sb., o SPOD (§4a, písm. a) jako osobu odpovědnou za výchovu dítěte. Osobou pečující o dítě je nazýván pěstounem a tím je až do doby, kdy dítě dosáhne zletilosti, a to až do doby, do které má dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Je jeho poručníkem a osobně se o toto dítě stará nebo je pěstoun v situaci, kdy nemá vyživovací povinnost vůči dítěti v době, kdy stále probíhá soudní řízení pro ustanovení pěstouna poručníkem dítěte (zákon č. 359/1999 Sb., o SPOD - §4a, písm. b).

Každá dávka pěstounské péče je upravována taktéž v zákoně č. 359/1999 Sb., o SPOD, a to v §47. V následujících podkapitolách popisují tyto dávky a uvádím také podmínky, za jakých se tyto dávky pěstounům vyplácejí.

4.1 Odměna pěstouna

Slouží k úhradě potřeb nezaopatřeného dítěte, které je svěřeno do pěstounské péče. Příspěvek zůstává v platnosti i ve chvíli, kdy se dítě dosáhne zletilosti, pouze do 26 let věku dítěte a pouze po dobu, kdy zůstává ve společné domácnosti se svými pěstouny (Bubleová, 2014, s. 35).

Nárok na tuto dávku má osoba pečující nebo osoba v evidenci. V případě, že jsou osoby pečující manželé, či osobami v evidenci, je tato dávka určena pouze jednomu z nich (MPSV).

Odměna pěstouna je upravována podle zákona č. 359/1999 Sb. o SPOD (§47i, odst. 1) a je stanovena odměna pěstouna za kalendářní měsíc, a to ve výši:

- **12 000 Kč** v případě, že je pečováno o 1 dítě,
- **18 000 Kč** v případě, že je pečováno o 2 děti,

- **30 000 Kč** v případě, že je pečováno o 3 děti nebo 1 dítě v případě, že je dítě závislé na pomoci druhé osoby, a to ve stupni II (středně těžká závislost), stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost).
- **20 000 Kč** činí příspěvek osobě, která je uvedena v evidenci osob, a to v případě, že nepečuje o žádné dítě.
- Za každé další dítě se částka zvyšuje o **6 000 Kč**.

4.2 Příspěvek při převzetí dítěte

Podle Zákona č. 359/1999 Sb., o SPOD (§471, odst. 1) je tento příspěvek možné pěstounovi vyplatit **pouze jednou** (§471, odst. 3), a to při převzetí dítěte do péče. Částka se vyplácí na základě věku dítěte svěřovaného do péče pěstounovi. Jde o tyto částky:

Věk nezaopatřeného dítěte	Výše příspěvku při převzetí dítěte
Do 6 let	8 000,-
Od 6 do 12 let	9 000,-
Od 12 do 18 let	10 000,-

Tabulka č. 1 – Příspěvek při převzetí dítěte (Zákon č. 352/1999 Sb., o SPOD).

4.3 Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Na příspěvek na zakoupení motorového vozidla podle § 47m, odst. 1 může využívat osoba, která má v pěstounské péči více než 3 děti. Dále osoba pečující o 3 děti, a to počítaje zletilými nezaopatřenými dětmi, pokud pořídila osobní motorové vozidlo a není využíváno k další činnosti za účelem zisku.

Dle § 47m, odst. 2 příspěvek na zakoupení motorového vozidla dosahuje 70 % z pořizovací ceny motorového vozidla nebo výdajů z oprav, které byly prokázány, nejvyšší částka může však činit maximálně 100 000 Kč. Součet těchto příspěvků nesmí přesáhnout 200 000 Kč, za posledních 10 kalendářních let, a to den před podáním žádosti (Zákon č. 359/1999 Sb., o SPOD).

Pěstoun může využít příspěvek k zakoupení motorového vozidla bezhotovostní formou i před pořízením tohoto vozidla. Využití příspěvku je osoba, která jej obdržela,

povinna prokázat jeho využití. V opačném případě, kdy jej nevyužije k zakoupení motorového vozidla a využití neprokáže, je povinna jej vrátit v celé částce, dle § 47m, odst. 3 (Zákon č. 359/1999 Sb., o SPOD).

4.4 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Dle §47f, odst. 1 má na příspěvek na úhradu potřeb dítěte je určen pro nezaopatřené dítě a je vyplácen osobě, která o dítě pečuje. Tedy jeho pěstounovi. Na tento příspěvek má nárok i po dosažení zletilosti, maximálně však do 26. roku dítěte (Zákon č. 359/1991 Sb., o SPOD). A to pouze za podmínek, které stanovuje zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, konkrétně podle §11 až §16. Ty uvádí že jde o:

- Jedince, který se soustavně připravuje na jeho budoucí povolání,
- Ten, kdo nemá možnost z důvodu úrazu či nemoci se připravovat na jeho budoucí povolání, ale také není schopen vykonávat výdělečnou činnost,
- Jeho zdravotní stav je považován za nepříznivý, a to dlouhodobě a není možno vykonávat výdělečnou činnost. Tento stav upravuje zákon č. 582/1991 Sb., České národní rady o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Příspěvek je vyplácen za kalendářní měsíc a jeho výše je uvedena podle věku dítěte, dle zákona č. 359/1991 Sb., o SPOD (§47f, odst. 3):

- Do 6 let – 4950 Kč,
- Od 6 do 12 let – 6105 Kč,
- Od 12 do 18 let – 6985 Kč,
- Od 18 do 26 let – 7260 Kč.

Zákon také upravuje v odst. 4 téhož paragrafu i příspěvek na osobu, která je závislá na pomoci druhé fyzické osoby. V tomto případě příspěvek určuje následující tabulka:

Dítě ve věku	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost) Kč	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost) Kč
Do 6 let	5115	6105	6490	7040
6–12 let	6215	7480	7975	8635
12–18 let	7095	8580	9130	9570
18–26 let	7425	8910	9460	9900

Tabulka č. 2 - Příspěvek na úhradu potřeb dítěte (Zákon č. 352/1999 Sb., o SPOD).

4.5 Příspěvek při ukončení pěstounské péče

Dle §47h, odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o SPOD má na takový příspěvek nárok fyzická osoba, které zanikl nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte (§47f) a došlo k dovršení zletilosti dítěte v pěstounské péči. Částka tohoto příspěvku činí **25 000 Kč** jak uvádí odst. 2. Tento příspěvek je samozřejmě jednorázový, tudíž je vyplacen pouze jednou (odst. 3) a pouze při ukončení pěstounské péče.

Na závěr kapitoly bych ráda zmínila myšlenku, kterou uvádí Zezulová (2012, s. 20): „Dítě, které vyrostlo v láskyplném prostředí pěstounské rodiny má mnohem více šancí uplatnit se v budoucím životě, ... přispívat do státní pokladny a přinášet společnosti užitek.“ „Takže pěstounství člověk nedělá pro peníze, ale za peníze. A to je velký rozdíl.“

5 PRAKTICKÁ ČÁST

V teoretické části mé práce je nutné vymezit veškeré pojmy týkající se mého tématu práce a souvislosti mezi nimi. V praktické části své práce popisuji výzkumné šetření, které bylo realizováno v rámci tématu této práce.

5.1 Výzkumná metoda

Pro svou výzkumnou práci jsem si zvolila kvalitativní přístup, který mi umožňuje získat co nejvíce informací o dané problematice. Tento typ je někdy označován jako *emergentní*³ forma výzkumu. Samotný sběr dat nebo jejich analýza může vyžadovat více času. Podle nasbíraných dat a výsledků se může výzkumník rozhodnout jaké konkrétní data potřebuje. Jako další nevýhodou by mohl být fakt, že výsledky mohou být ovlivněny osobními výsadami (Hendl, 2016, s. 46, 48).

5.2 Výzkumný cíl

Výzkumným cílem mé bakalářské práce je analýza pozitiv a negativ v procesu svěřování dítěte do pěstounské péče z pohledu dlouhodobých pěstounů v Moravskoslezském kraji, v rámci organizace „Do náruče“.

Dílčí cíle jsou následující:

- a) Objasnit důvod volby konkrétní NRP,
- b) Objasnit vnímání procesu svěřování dítěte do pěstounské péče z pohledu dlouhodobého pěstouna,
- c) Objasnit míru podpory rodiny z pohledu žadatele o pěstounskou péči.

5.3 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka bývá základem jakéhokoliv výzkumu. Určuje cestu, jakou by se měl samotný výzkum zaobírat a podat tak náležité výsledky. Musí dále odpovídat na cíle,

³ Emergency – vynoření, nepředvídaný případ (Tulka, 2008, s. 46).

kteře byly stanoveny. Je tedy nutné, aby výzkumná otázka byla ve shodě s výzkumným cílem. Prostřednictvím výzkumné otázky dochází ke ztenčení rozsahu výzkumného problému. Běžnou situací je položení jedné hlavní otázky, která není příliš konkrétní, a tu dělíme na více otázek, které jsou již specifitčtější a společně odpovídají na naši hlavní otázku. (Švařiček, Šedřová, 2007, s. 69-70).

Byly stanoveny výzkumné otázky:

- a) *Jaký je názor žadatelů na proces svěřování dítěte do pěstounské péče?*
- a) *Čím jsou pěstouni motivováni při volbě pěstounské péče, jako formy NRP?*
- b) *Co žadatelé vnímají jako pozitivum či negativum v procesu svěřování dítěte do pěstounské péče?*
- c) *Jak rozhodnutí žadatele vnímal zbytek rodinných příslušníků?*

5.4 Výzkumný soubor

Výzkum se zaměřuje na pěstouny poskytující dlouhodobou nepřibuzenskou pěstounskou péči. Respondenti jsou vybíráni v rámci organizace „Do náruče z. s.“, působící v rámci Moravskoslezského kraje. Jsou vybráni respondenti, kteří tuto „práci“ vykonávají již několik let a mohou tedy informovat o svých zkušenostech a porovnat tak přípravu, zda byla dostatečná, nebo zdali získali více znalostí z vlastní praxe. Vzhledem k tomu, že jsou povinně každým rokem vzdělávání, beru tyto respondenty již jako „odborníky“ v pěstounské péči.

Respondenti	Pohlaví	Věk	Město	Rok žádosti	Děti	
					Vlastní	V pěstounské péči
R1	muž	59	Bruntál	2006	5 (již dospělé)	2 + 1*
R2	žena	48	Bruntál	2008	3 (již dospělé)	2 + 1*
R3	žena	48	Opava	2015	3 (již dospělé)	4 (sourozenci)
R4	žena	49	Valšov	2014	0	2
R5	žena	60	Krnov	2012	2 (již dospělé)	1

Tabulka č. 3 - Seznam respondentů (Zdroj: vlastní zpracování)

*Dítě vyrostlo v rodině v pěstounské péči, ale je již dospělé s vlastní rodinou.

5.5 Metoda sběru dat

Jako metodu sběru dat volím podle tématu své bakalářské práce a kvalitativní výzkumné metody polostrukturovaný rozhovor.

Polostrukturovaný rozhovor je typem hloubkového rozhovoru, kdy si badatel předem připraví strukturu témat a otázek, které bude chtít v rozhovoru probrat. Na základě těchto otázek se badatel vyptává dál, a to podle odpovědí účastníka rozhovoru (Švaříček, 2007, s. 160).

Rozhovor vyžaduje, aby tazatel byl citlivý a měl porozumění. Na začátku rozhovoru je potřeba „prolomit ledy“ a následně získat od dotazovaného souhlas s nahráváním rozhovoru (Hendl, 2016, s. 170).

Rozhovor jsem si rozdělila do několika částí. V úvodu rozhovoru jsou respondentovi popsány základní informace o mně a mé práci, jaký má samotný rozhovor účel a jak budou jeho odpovědi dále využity. Dále je respondent upozorněn, že je rozhovor naprosto anonymní a slouží pouze pro výzkumný účel v mé závěrečné práci. Nakonec je položena otázka, zda může být náš rozhovor nahráván pro následné zpracování a je vyžadován souhlas respondenta.

V první části rozhovoru se zaměřuji na to, z jakého důvodu žadatelé volí právě pěstounskou péči. V rámci této části zjišťuji, jaká byla jejich motivace nebo kde se o daném typu NRP dozvěděli a zda si o ní zjišťovali informace ještě před tím, než podali svou žádost o pěstounskou péči.

Ve druhé části se věnuji tomu, jak dlouhodobý pěstoun vnímá samotný proces svěřování dítěte do pěstounské péče. V této části je respondent dotazován, zda měl k dispozici přiměřené množství informací, jak před podáním žádosti, tak během celého procesu. Hlavním úkolem je zjistit, jestli existují situace, které žadatele nějakým způsobem překvapily nebo co jim samotným chybí a na co by byla potřeba se zaměřit při přípravě budoucích pěstounů. Naopak také zjišťuji, zda je tady něco, co je překvapilo a co jim tato příprava přinesla.

Ve třetí a poslední části se zaměřuji na zbytek rodiny a to, jak na takové rozhodnutí rodina respondenta zareagovala. Zjišťuji především to, jaký měla rodina na situaci názor a

zda mělo přijetí dítěte na členy nějaký výraznější vliv. Zajímá mě tedy míra podpory v rodině pěstouna.

Realizace rozhovorů, s ohledem na situaci byla poměrně složitá. Respondenti jsou lidé, se kterými jsem byla spojena přes organizaci „Do náruče“ se sídlem v Bruntále. Byla oslovena ředitelka této organizace, paní Mgr. Pavlína Němcová, která mi velmi pomohla s kontakty s dlouhodobými pěstouny v rámci této organizace.

Nejpřínosnější by pro tuto problematiku bylo osobní setkání s respondenty a osobitější přístup, ale vzhledem k aktuální situaci ve světě (pandemie COVID-19) je zvoleno online prostředí pro realizaci těchto rozhovorů na různých platformách, které si respondent zvolil, případně platforma byla společně s respondenty vybrána. Je důležité, aby se respondent cítil pohodlně a nebyl zatížen složitou komunikací skrze informační technologie. Rozhovory byly nahrávány prostřednictvím nahrávacího programu Open Broadcaster Software a následně přepisovány do psané formy pro lepší orientaci při následném zpracování. Každý přepsaný rozhovor a jeho jednotlivé části byly zařazeny do předem připravených kategorií a barevně jsem si označovala části, které byly již zařazené do dané kategorie.

5.6 Průběh výzkumu

Nejprve byla připravena osnova s jednotlivými tématy a otázkami pro rozhovor, kterými se snažím odpovídat na jednotlivé výzkumné otázky, které byly předem připraveny.

Jednotlivé rozhovory byly realizovány v období druhé poloviny měsíce března 2021. Toto období bylo doprovázeno vládními nařízeními, která mě v realizaci samotných rozhovorů značně omezovala. Období nedovolovalo osobní kontakt s respondenty, proto byly rozhovory realizovány online formou přes sociální síť Facebook, či pouze telefonicky.

Každý rozhovor byl časově rozvržen tak, aby se časově vešel zhruba do 30 minut. Často ale docházelo k prodloužení, kdy se respondenti snažili podat co možná nejvíce informací o dané problematice. Za to jsem jim byla velice vděčná. Respondenti, kteří byli ochotni se spojit, nabízeli i alternativy osobního setkání, které jsem nemohla přijmout, ať už z bezpečnostních důvodů nebo z důvodu zákazu cestování mimo okres, které bylo pro toto období nařízené vládou České republiky.

Časově jsem se snažila co nejvíce přizpůsobit osloveným respondentům. Ve všech případech jsme se byli schopni rozumně domluvit na termínu realizace a vše probíhalo tak, jak jsem očekávala.

Nejprve byl každý respondent seznámen s mou osobou jakožto tazatele, s mou prací a s tématy, o kterých byla potřeba se bavit. Když vše bylo vysvětleno, byla potřeba se dotázat, zda souhlasí s audionahrávkou pro mé další zpracovávání. Samotný rozhovor probíhal bez větších problémů. V případě, že respondent otázce neporozuměl, byl mu dotaz vysvětlen pro lepší porozumění. Většina respondentů se snažila zodpovědět všechny moje dotazy a také přispět vlastními myšlenkami.

5.7 Metoda vyhodnocení dat

Pro vyhodnocování své práce jsem využívám možnosti audiozáznamu jednotlivých rozhovorů, který odpovědi respondentů zaznamenává nejspolehlivěji a je tak možné se k rozhovorům stále vracet. Pro následné zpracovávání je rozhovor přepsán do psané podoby, kterou lze nalézt v příloze č. 3.

Pro analýzu dat je zvoleno otevřené kódování. Rozhovor přepsaný do textové podoby je nejprve rozdělen na jednotlivé části. Do jednotlivých odstavců či vět, a to podle jejich významu. K jednotlivým částem textu, které vznikly, přiřazuji jednotlivé kódy, podle toho, čemu odpovídají. Ty vpisuji přímo do textu s rozhovory. Na základě vytvořených kódů můžeme vytvořit kategorie, do které jsou tyto kódy zařazeny. Kódy jsou do kategorie přiřazovány na základě jejich významu. (Švaříček, Šed'ová, 2014)

5.8 Analýza získaných dat

Během celkového vyhodnocování dat bylo vytvořeno několik kategorií, ke kterým byly přiřazeny příslušné kódy. Jsou zde uvedeny tabulky, které shrnují výsledky jednotlivých rozhovorů. V příloze č. 3 je možné nalézt přepisy všech jednotlivých rozhovorů s postupem jejich zpracovávání.

1. Kategorie – Motivace pěstouna k volbě pěstounské péče

- *Kódy: hlídání dětí, ztráta zaměstnání, odvaha, profesionalita, osamělost, rodinná situace, zkušenosti, nabídka, inspirace, přání, zdravotní a ekonomická rizika*

V rámci první kategorie se můžeme dozvědět něco o tom, co jednotlivé pěstouny motivovalo, a že každý z respondentů činil tato rozhodnutí třeba z naprosto odlišných důvodů a vedly je k tomu rozdílné situace.

Na otázku, jaká byla motivace pěstouna zažádat o NRP, je navázáno tím, kde vlastně získali informace o pěstounské péči a z jakých důvodů je volena pěstounská péče jako možnost poskytnutí péče jinému dítěti.

Následující tabulka zobrazuje hlavní motivaci a příčiny volby jednotlivých respondentů.

Motivace pěstouna k volbě pěstounské péče		
Respondenti	Motivace	Příčiny volby
R1	Rodinná situace	Povědomí na úřadě
R2	Přání dítěte	Zdravotní a ekonomická rizika
R3	Osamělost manželů	Inspirace v rodině
R4	Touha po adopci dítěte	Finanční podpora
R5	Ztráta zaměstnání	Profesionální péče o dítě

Tabulka č. 4 – Motivace pěstouna k volbě pěstounské péče (Zdroj: vlastní zpracování)

2. Kategorie – Obavy pěstounů

- *Kódy: společná rozhodnutí, zodpovědnost, rizika, nejistota, rodičovská práva, přizpůsobení se*

Jako každá velká rozhodnutí, i pěstounská péče může u lidí vyvolávat obavy, či pocity nejistoty v jejich rozhodnutí. Práce to není v žádném případě jednoduchá a není možné se připravit na to, co přijde. Každý z respondentů se s takovými situacemi srovnává jinak. Někteří neshledávají obavy v pěstounské péči, jedná se pouze o běžné denní starosti objevující se v každé rodině při péči o děti.

Respondenti	Obavy pěstounů
R1	Bez obav
R2	Bez obav
R3	Zájem biologických rodičů
R4	Bez obav
R5	Zodpovědnost

Tabulka č. 5 – Obavy pěstounů (Zdroj: vlastní zpracování)

3. Kategorie – Informace a proces příprav pěstounů

- *Kódy: psychotesty, školení, promyšlení, očekávání, informace, kurz pro každého, příběhy, dlouhý proces, knihy, mlživé a nekonkrétní odpovědi, neprofesionalita, náročnost příprav, návštěvy, trvalá spolupráce*

Každého z pěstounů jsem se nejdříve zeptala, jak konkrétně u nich probíhala příprava na tuto formu NRP. Každý procházel stejným školením, ale v odlišné době. Z tohoto důvodu také tyto přípravy probíhaly různě dlouhou dobu. Objevovaly se i překážky, které byla potřeba „zdolat“, ale více či méně si každý pěstoun prochází tím stejným systémem.

Ptám se také na to, jak efektivně si myslí, že jim byly poskytovány všechny informace. Zda jich měli dostatek na to, aby byli pro tuto „práci“ plně připraveni:

Dalším úkolem bylo zjistit, jestli by tuto přípravy tedy shledávali plně dostačující. Nebo zda došlo i na situace, kdy byla třeba se dozvědět mnohem více, ale nedošlo na to. Popřípadě z jakých důvodů. Takle situaci viděli respondenti.

Informace a proces příprav		
Respondenti	Informovanost během příprav	Obsah informací během příprav
R1	Dostatečná informovanost	Zkušenosti ostatních, příliš do hloubky
R2	Všechny dostupné informace	Zkreslování některých informací
R3	Zdravotní stav, handicap, původ, sociální podpora, ...	Dostačující příprava
R4	Zkušenosti	Dostačující, mlživé odpovědi-nedostatek zkušeností
R5	Vše, co bylo potřeba	Dostatečná Příprava

Tabulka č. 6 – Informace a proces příprav (Zdroj: vlastní zpracování)

4. Kategorie – Dojem pěstouna z příprav

- *Kódy: smutek, psychika, lítost, dlouhé trvání, zaměstnání*

Každý z respondentů měl různé dojmy a různé zkušenosti z takového procesu. Ne každý respondent shledával proces jako bezproblémový a měli docela rozdílné zkušenosti. Pěstouni se ve většině odpovědí shodují v názoru, že někdy tento proces trvá příliš dlouho.

Respondenti	Dojem pěstouna z příprav
R1	Dostatečné, Potřeba zatlačit na úřady
R2	Dlouhé trvání - dřívější pomoc dítěti
R3	Náročnost - kombinace zaměstnání a pravidelného školení
R4	Dlouhé trvání - Odkládání školení odpovědnou psycholožkou
R5	Připravena na jakoukoliv situaci

Tabulka č. 7 – Dojem pěstouna z příprav (Zdroj: vlastní zpracování)

5. Kategorie – Dobrý pěstoun

- *Kódy: láska, trpělivost, srdce, chtít pomoci, příprava na život, pomoc, rodinné zázemí, rodinný život*

Každý z dotazovaných má naprosto odlišný názor na to, jak by měl vypadat člověk, který je dobrým pěstounem. Co musí člověk mít a co všechno musí tomuto dítěti obětovat, popřípadě co by mu v tomhle mohlo bránit.

Respondenti	Dobrý pěstoun
R1	Musí chtít, vztah k dětem, chtít pomoci
R2	Nemít velká očekávání
R3	Nedělat rozdíly mezi dětmi
R4	Když se chce, všechno jde
R5	Vidět lásku a přemýšlet srdcem

Tabulka č. 8 – Dobrý pěstoun (Zdroj: vlastní zpracování)

6. Kategorie – vliv pěstounské péče na členy rodiny a podpora rodiny

- *Kódy: nové dítě, nadhled, nadšení, naděje, očekávání, žárlivost, podpora, otázky, ochrana, vyhledání odborníka*

V neposlední řadě jsem respondentům položila otázku, jaký měla jejich rodina názor na jejich osobní rozhodnutí přijmout dítě do pěstounské péče. V těchto rodinách jsem ale

nezaznamenala nějaký větší odpor jejich okolí, bylo tomu spíše naopak a v tomhle ohledu byly jejich rodiny velice vstřícné.

Dále jsem se respondentů dotazovala, zda vznikla situace, kterou by museli řešit. Situace, u kterých byl případně nutný zásah odborníka.

Vliv pěstounské péče na členy rodiny a podpora rodiny		
Respondenti	Názor rodiny	Nutnost řešit konflikt v rodině
R1	Pochybnosti, pláč	Žárlivost biologického dítěte
R2	Otázky - "proč"?	Vysvětlování situace, žárlivost, práce s odborníky
R3	Radost, zvědavost, dárky	Žádný konflikt
R4	Touha po vnoučatech, radost	Žádný konflikt
R5	Štěstí prožít si vše znova	Žárlivost vnuka

Tabulka č. 9 – Vliv pěstounské péče na členy rodiny a podpora rodiny (Zdroj: vlastní zpracování)

5.9 Shrnutí výsledků výzkumu

Co se týče rozhovorů, jak už bylo zmíněno, odpovědi byly sbírány prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru. Respondenti, kteří byli ochotni tento rozhovor semnou realizovat byli velice ochotní a vždy odpovídali na každou otázku, kterou jsem jim položila. Někdy i dodali z vlastní vůle informace, které uznali za vhodné, a které by se mi pro vyhodnocování mohly dále hodit. Osloveno bylo celkem 10 pěstounských rodin, ze kterých byla ochotna rozhovor realizovat pouze polovina.

Vyhodnocování získaných dat už bylo časově náročnější. Nejdříve bylo nutné přepsat jednotlivé rozhovory ze záznamu do psané podoby pro snadnější vyhodnocování a orientaci v rozhovorech. Dále jsem si vytvořila 7 kategorií, ke kterým byly vytvořeny kódy a následně zařazeny do konkrétních kategorií.

Získala jsem informace o tom, jak naši pěstouni, kteří se sešli v rámci jedné organizace, vnímají proces svěřování dítěte do pěstounské péče a jak jej naopak, z druhé strany, vnímala jejich rodina, když došli k takovému rozhodnutí. Výzkum také ukázal, že finanční podpora poskytovaná státem není primárním důvodem této volby, je to nezbytná finanční podpora, kterou takové dítě potřebuje. Také poukázal na to, že i ze strany úřadů nebo ze strany sociálních pracovníků může dojít mezi pěstounem a tímto orgánem k občasnému nedorozumění. Nakonec se můžu i shodnout na tom, že každoroční povinné

školení pěstouna může být také velmi důležité a rozhodně jednotlivým pěstounům rozšiřuje každoročně obzory, co se týče zkušeností a vědomostí.

5.9.1 Vyhodnocení výzkumných otázek

Jaký je názor žadatelů na proces svěřování dítěte do pěstounské péče?

Názor žadatelů o pěstounskou péči se zdál být pozitivní ve většině ohledech tohoto procesu. U všech respondentů tento proces probíhal stejným způsobem a ojedinělé problémy, které se objevily vznikaly individuálně v rámci samotného přání pěstouna. A to z důvodů nepochopení se během individuálních konzultací s odborníky nebo pouze nesplnění očekávání žadatele.

Čím jsou pěstouni motivováni při volbě pěstounské péče jako NRP?

Motivace k pěstounské péči se objevovala z rozdílných důvodů u těchto pěstounů. Někdo se tuto práci rozhodl udělat z čisté lásky k dětem a touhy po pomoci druhým a jiný zase z pouhého osamění, po propuštění ze zaměstnání a touhy prožít si léta s dětmi znova. Jiní žadatelé neměli vlastní děti vůbec, a to z osobního rozhodnutí, že raději pomůžou tam, kde je to potřeba a nezáleží jim na tom, zda jde o vlastní děti, či nevlastní. Milují je pořád stejně. Nebo jen chtěli pomoci dítěti, které již měli doma a pomoci mu v pocitu, že není samo a rodinu lze tvořit i přes to, že nejsou biologickými potomky svých rodičů.

Co žadatelé vnímají jako pozitivum či negativum v procesu svěřování dítěte do pěstounské péče?

Dle výsledků výzkumu se pěstouni v rámci této jedné organizace shodují na dlouhou dobu trvajícím procesu svěřování dítěte do pěstounské péče, kdy by děti mohly být v milujících rodinách mnohem rychleji a mohlo by se na těchto dětech pracovat mnohem dříve, kdyby se na samotné školení nečekalo takhle dlouhou dobu. Někteří pěstouni čekají až jeden rok, než se mezi žadateli utvoří početná skupina vhodná pro realizaci příslušných školení. Jsou žadatelé, kteří jsou ochotni cestovat za školením i v rámci celého kraje, ale nejsou jim poskytovány tyto informace kvůli zájmu pozdrzet žadatele pro jejich vlastní školící program. Žadatel je pak nucen bojovat a tyto informace vyhledávat sám.

Naopak jsou pěstouni nadšení z průběhu jednotlivých školení a z věcí, které se na nich dozvídají. Rádi čerpají ze vzájemných zkušeností a z příkladů situací, které jim jsou přednášeny. Zároveň se setkávali pouze s lidmi, kteří jsou odborníky ve svém oboru, a tak nevznikaly pochybnosti v tomto ohledu. Jako ideální vidí i přednostní návštěvy dítěte a možnost se tak s budoucím potomkem seznámit a případně se na základě těchto návštěv rozhodnout, zda to zvládnou. Avšak ve většině případech dojde pouze k utvrzení tohoto rozhodnutí.

Jak rozhodnutí žadatele vnímal zbytek rodiny?

V rámci rodiny nedochází k pochybnostem vůči rozhodnutí stát se pěstounem. Před samotnou žádostí dochází vždy ke konzultaci s nejbližší rodinou a jde tak o ověření si jejich názoru. Většina respondentů měla již dospělé potomky, a tak v tomto rozhodnutí nebyly žádné překážky. Respondenti s mladšími dětmi měli také kladnou zkušenost v tomhle ohledu, kdy rodiny byly početné, a tak jejich potomci neviděli žádný problém, a naopak se náramně těšili, že se rodina rozroste. Spíše se některé děti dokázali smířit se svou vlastní situací.

Mírné problémy nastávaly pouze ve chvíli, kdy dítě přišlo do rodiny a vznikla zde tedy jakási dětská žárlivost. Někteří pěstouni doporučili v takovou chvíli poradit se s odborníkem a jiní zase viděli tuto situaci jako normální věc, která se objevuje i mezi biologickými sourozenci.

Co se týkalo širší rodiny, při rozhodování bylo nutné vysvětlování důvodů, proč se tak rodina rozhodla. V opačném případě byla širší rodina postavena před hotovou věc, kdy byli pouze obeznámeni, že se zde pěstounské děti objevily a tato část rodiny byla nakonec velmi vděčná.

5.10 Diskuze

Hlavním cílem výzkumu je především analýza pozitiv a negativ v procesu svěřování dítěte do pěstounské péče, která shrnuje pocity ze strany dlouhodobých pěstounů v rámci organizace „Do náruče“, která tato školení poskytuje v rámci Moravskoslezského kraje a provází tyto pěstouny celým procesem svěřování dítěte do pěstounské péče. Samotný výzkum ukazuje, že respondenti mají na tento proces převážně pozitivní názor, ale někteří

z respondentů se setkávají i s negativními zkušenostmi ze strany úřadů a v některých případech jde o jakési mezery v komunikaci se sociálními pracovníky a nepochopení se.

Z výzkumu plynou ve větší míře spíše pozitivní zkušenosti každého z pěstounů, kteří se individuálně setkávají s překážkami, o kterých je možné přečíst si v předchozí kapitole, která se věnuje analýze získaných dat. Účastníci výzkumu hodnotí i samotné školení jako přínosné spíše z pohledu toho, že si mezi sebou jsou schopni průběžně předávat zkušenosti. Tato setkání jsou ve všech případech skupinová a v případě zájmu jsou nabízena i individuální sezení s profesionály, což respondenti považují jako důležité. Rozsah daných školení odpovídá 48 hodinám pro dlouhodobé pěstouny tak, jak je tomu dáno v zákoně č. 359/1999 Sb, o SPOD.

Ze slov respondentů je možné rozeznat různé pochybnosti týkající se problematiky navazování vztahu s rodiči dětí, které mají v pěstounské péči. Ve všech případech tyto pochybnosti vymizely během několika měsíců, kdy biologičtí rodiče přestali projevovat zájem a v některých případech jsou dokonce zbaveni rodičovských práv a dítěti bylo změněno příjmení. To velká část respondentů považuje za podstatný krok k tomu, aby tvořili rodinu.

Nejobtížnější je situace týkající se úředních záležitostí, kdy takový proces trval v jednom případě dokonce 3 roky. Tuto část považuje většina respondentů jako velmi zdolnou. Za svěřením dítěte stojí spousta zařizování věcí, které je nutné doložit, prokázat a zařídit. Včetně samotného vzdělávání pěstouna, které mnozí shledávají jako časově náročné, a to především skrze stálá zaměstnání pěstounů.

Respondentům je také pokládána otázka týkající se toho, jak by měl vypadat podle jejich názoru dobrý pěstoun, či co by člověku mohlo bránit stát se jím. Respondenti se shodují na tom, že nejde o peníze, jak si myslí spousta lidí v jejich okolí. Jde především o lásku a o to, že pěstoun musí sám chtít. Bránit tomu, aby byl někdo dobrým pěstounem by podle některých mohla jejich nenaplněná očekávání. Žádné dítě nemusí být dokonalé, ani vlastní biologické. Především je důležité dle jejich názoru nedělat rozdíly mezi dětmi a dát jim vždy stejnou lásku.

Celkově respondenti hodnotí proces svěřování dítěte a vše týkající se tohoto procesu za důležité. Školení vidí v jejich případě jako dostačující a podstatně doplňující jejich dosavadní zkušenosti jak z výchovy vlastních dětí, tak například ze zaměstnání nebo jejich

volnočasové činnosti s dětmi, které se věnují. Co se týče pravidelného školení pěstouna, jeden respondent uvádí, že nejpřínosnější jsou zkušenosti jiných pěstounů, které si při této příležitosti mohou předávat. Taktéž vzhledem k podobnému věku jejich dětí, kdy se mohou mnohdy i některým věcem vyvarovat. Osobní příběhy shledávají jako nejpřínosnější.

Následující tabulka zobrazuje shrnutí pozitiv a negativ, která respondenti shledávali. Z tabulky se může zdát, že negativní názory převažují ty pozitivní, ale když se nad tím zamyslíme, není tomu tak. Je to proces, během kterého se vztah se systémem pěstounské péče i se samotným dítětem teprve utváří a časem se tato situace stabilizuje a převládá pozitivum.

Analýza pozitiv a negativ v procesu svěřování dítěte do pěstounské péče	
Pozitiva	Negativa
Nadšení z informací, které žadatel získává během školení	Dlouhý proces a čekání na dítě
Zkušenosti ostatních i vlastní	Nutnost samostatně vyhledávat informace o školení v jiném kraji
Odbornost příprav	Úřady
Setkání se s dítětem před zařazením do rodiny	Projevy žárlivosti ze strany ostatních dětí
Finanční podpora ze strany státu	Zkreslování informací
Přijetí ostatními členy rodiny	Očekávání zázraku od přijatého dítěte
	Řada vysvětlování rodině
	Kontakt s biologickými rodiči přijatého dítěte

Tabulka č. 10 – Analýza pozitiv a negativ v procesu svěřování dítěte do pěstounské péče (Zdroj: vlastní zpracování)

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce s názvem „Cesta k pěstounské péči a její klady a záporů v procesu svěřování dítěte do pěstounské péče“ měla za úkol především analýzu kladů a záporů v procesu svěřování dítěte do PP, a to z pohledu dlouhodobých pěstounů v Moravskoslezském kraji. Dále byla objasněna motivace pěstouna pustit se do tohoto klíčového kroku a požádat tak o pěstounskou péči, včetně reakce blízkých rodinných příslušníků.

První část se týkala teoretického vymezení dané problematiky. Byly zde vysvětleny základní informace týkající se pěstounské péče včetně jejího vývoje od jejích kořenů po současnost, tak, jak ji známe dnes. Bylo důležité objasnit alternativy pěstounské péče, proto byla zmíněna i tzv. pěstounská péče na přechodnou dobu. Dále bylo uvedeno, jaká je finanční podpora pěstouna, což je obrovskou výhodou a vhodnou finanční podporou ze strany státu, která je určena právě pro tuto práci a byla shledána za dostačující pro činnost dlouhodobého pěstouna.

Výzkumu, který byl proveden kvalitativní metodou a formou polostrukturovaného rozhovoru, se zúčastnilo pět dlouhodobých nepříbuzenských pěstounů v rámci organizace „Do náruče“. Respondentů nebylo mnoho a nynější situace tomu příliš nepomáhala. Řada oslovených respondentů rozhovor odmítla, buď pro pracovní vytíženost nebo zkrátka neměli zájem. Myslím si, že to bylo zapříčiněno především tím, že online prostředí není příliš přívětivé pro tento typ výzkumu. I přesto si myslím, že tento výzkum může mít přínos pro případnou motivaci lidí volit náhradní rodinnou péči, která se mnohdy zdá být velmi náročná.

Dlouhodobá pěstounská péče je skvělou alternativou svěřování dítěte do náhradní rodinné péče. Poskytuje náležitou pomoc a domov dětem, které to skutečně potřebují a odborně školení pěstouni těmto dětem poskytují odbornou péči a pomáhají tak řešit jejich často narušený psychický vývoj, a to v čase stráveném v ústavní péči nebo jejich fyzické problémy, které byly zapříčiněny různými okolnostmi. Spousta pěstounů má přístup k odborné pomoci od odborníků, v tomhle případě v rámci organizace, kterou si zvolili a ti jim tyto situace pomáhají úspěšně překonat. Této pomoci mohou využívat po celou dobu trvání pěstounské péče.

SEZNAM ZKRATEK

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NRP – náhradní rodinná péče

SPOD – sociálně-právní ochrana dětí

SEZNAM LITERATURY

BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7.

BUREŠOVÁ, Pavla, POLÁCHOVÁ VAŠŤATKOVÁ, Jana a Pavla VYHNÁLKOVÁ, ed. *Rodina a náhradní rodinná péče*. Olomouc: Hanex, 2008. ISBN 978-80-7409-013-4.

GABRIEL, Zbyněk a Tomáš NOVÁK. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1788-3.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

KOLUCHOVÁ, Jarmila, MATĚJČEK, Zdeněk, ed. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3.

KOMENSKÝ, Jan Amos. *Informatorium školy mateřské*. Ilustroval Anna KOPECKÁ. Praha: Kalich, 1992. ISBN 80-7017-492-7.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.

NECKAŘ, Petr. *Adopce a pěstounská péče, aneb, Jak na to*. Hradec Králové: Statutární město Hradec Králové, 2009. Radnice. ISBN 978-80-904264-4-3.

NOVOTNÝ, Petr, Jitka IVIČIČOVÁ, Ivana SYRŮČKOVÁ a Pavlína VONDRÁČKOVÁ. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-0431-4.

PAZLAROVÁ, Hana, ed. *Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1020-7.

SMOLÍKOVÁ, Veronika. *Tradice pěstounské péče v českých zemích*. Ostrava: Key Publishing, 2014. Monografie (Key Publishing: European Society for History of Law): European Society for History of Law). ISBN 978-80-7418-218-1.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

TULKA, Jiří. *Věda a vědecká metodologie I*. Vyd. 4. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN 978-80-7194-961-9.

ZEZULOVÁ, Dagmar. *Pěstounská péče a adopce*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9.

INTERNETOVÉ ZDROJE

MPSV ČR: *odměna pěstouna* [online]. [cit. 23.01.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/odmena-pestouna>.

MPSV ČR: *Doporučený postup pro posudkové lékaře a posuzující krajské lékaře* [online]. 2014 [cit. 27.01.2021]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/372765/2015_4623_721_DP.pdf/00f86bb6-e0fd-4eb2-df8d-83beeb44a583.

MPSV VĚCÍ ČR: *Metodické doporučení MPSV č. 8/2009 k postupu a cílům psychologického vyšetření žadatelů o osvojení nebo pěstounskou péči* [online]. 2009 [cit. 01.02.2021]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Metodicke_doporuceni_MPSV_c-8.pdf/9bb220f7-9702-b92b-0d3c-4902c30ca8ae

SOS DĚTSKÉ VESNIČKY: *Stanovy SOS dětských vesniček* [online]. 2020 [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: <https://www.sos-vesnicky.cz/app/uploads/2020/09/stanovy-sos-dv.pdf>.

STŘEDISKO NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE: *kdo se může stát pěstounem?* [online]. [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: <https://www.nahradnirodina.cz/pestounska-pece#statsepestounem>.

STŘEDISKO NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE: *praktický průvodce doprovázením pěstounské péče* [online]. 2015 [cit. 25.01.2021]. Dostupné z: https://www.nahradnirodina.cz/sites/default/files/prakticky_pruvodce.pdf.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Praha: *Zákony pro lidi* [online]. 2018 - 2021 [cit. 04.01.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový). Praha: *Zákony pro lidi* [online]. 2021 [cit. 09.01.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>.

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Praha. *Zákony pro lidi* [online]. 2021 [cit. 24.01.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>.

Zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném. Praha: *Zákony pro lidi* [online]. 2010 [cit. 11.01.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1949-265>.

Zákon č. 582/1991 Sb. české národní rady o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Praha. *Zákony pro lidi.cz* [online]. AION CS, s.r.o. 2021 [cit. 24.01.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-582>.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Test „Pověz mi zrcadlo“

1. *„Jsem si jist, že chci dítě mít dítě v NRP.*
2. *Mám základní právní informace o tom, co znamená ta forma NRP, o kterou usiluji.*
3. *Hodlám dítěti věnovat většinu svého času.*
4. *Nemám pro příštích několik let jiný časově mimořádně náročný životní cíl, který mne hodně láká (např. dálkové studium, rozjezd podnikání, cestování, hledání práce v cizině). (Ano=souhlas se zněním položky)*
5. *Jsem fit – cítím se fyzicky i psychicky schopen postarat se o dítě spíše několik let po jeho zletilosti než pouze do 18 let.*
6. *Přijmout dítě do NRP je mé vlastní rozhodnutí. Není to jen snaha vyhovět, maskující osobní nechuť k takovému kroku.*
7. *Mám na to patřičné zázemí. Tj. mám s dítětem kde bydlet, mám základní materiální podmínky včetně alespoň malé finanční rezervy. Je někdo, kdo mne v péči o dítě zastoupí, pokud se mi nečekaně zanítí slepé střevo a budu muset pár dní pobýt v nemocnici.*
8. *Nelpím na svém dosavadním životním stylu, na zaběhaném pořádku doma, snesu určitou míru nepořádku. (Ano=souhlas se zněním položky)*
9. *V mém okolí není nikdo, na kom mi skutečně hodně záleží a kdo by mému rozhodnutí zároveň nepřál. (Ano=souhlas se zněním položky)*
10. *Zcela jednoznačně souhlasím s výrokem: „není podstatné, jaké bude mít dítě vzdělání. Podstatné je, aby z něj vyrostl dobrý člověk“.*
11. *Udělám vše proto, aby z dítěte vyrostl dobrý člověk, ale snesu i zklamání. Můj život neskončí, pokud tomu tak nebude.*
12. *Jsem si jednoznačně jist, že svoji touhu po dítěti nemohu uspokojit jinak, než rodičovstvím či pěstounstvím. Jsem si jist, že nestačí zůstat bez dětí a dejme tomu pracovat v dětském domově, být pediatr, učitel, sestra v jeslích, vedoucí Junáka, hodný strýc (teta) dětí sourozenců atd.*
13. *Nesouhlasím s výroky typu „škoda každé rány, která padne vedle“, „metla vyhání děti z pekla“, „mne rodiče řezali řetězem já budu své děti bít řemenem“, „dítě si musí pochvalu a samozřejmě i lásku rodičů především zasloužit.“ (Ano=souhlasím se zněním položky)*

14. *V mém trestním rejstříku není záznam o trestu za čin, který ohrožuje děti.
(Ano=souhlasím se zněním položky)*
15. *Prokazatelně nemám žádné sociální problémy spojené s konzumací drog včetně alkoholu.*
16. *Nejsem pedofil. (Ano=souhlasím se zněním položky)*
17. *„ve svých dětech jsme zranitelní...“, tuhle pravdu po čertech dobře uměly využívat všechny totalitní režimy. Není něco nebo někdo, kdo by mohl nám s dítětem výrazněji škodit. (Ano=je to v pořádku, žádné nebezpečí)*
18. *Jsem dítěti schopen říci, že některé děti se narodí svým tatínkům a maminkám, ale to vůbec nic nemění na tom, že se mají moc rádi.*
19. *Je mi jasné, proč je předchozí výrok (citace jedné osvojitelky) vhodný a z hlediska omezení rizik ohrožujících harmonický rozvoj dítěte důležitý. Zároveň mi je jasné, jak velký je rozdíl mezi předchozí citací a výrokem: „nejsme tvoji rodiče“.*
20. *Na dítě se těším*
21. *Přes všechno předchozí si již nyní umím představit budoucí hodnotný a naplněný život i bez dítěte. Jsem přesvědčen, že dnem, kdy se mohu dozvědět, že zřejmě napařád zůstanu (zůstaneme) bez dětí, se můj život nezhroutí.*
22. *Jsem přesvědčen, že dokáži psychicky (zejména pak emočně) ustát případné kontakty biologických rodičů s dítětem, projevy jejich mnohdy specifické osobnosti a příslušné dopady jejich návštěv a povahy na chování a prožívání dítěte i moje (naše).“ (Gabriel, Novák, 2008, s. 73-74)*

Příloha č. 2 – Ukázka rozhovoru

Úvod

- Představení se
- Stručné představení mé práce
- Představení přichystaného rozhovoru

1. Část – Objasnit důvody volby konkrétní NRP?

- Co pěstouna motivovalo k volbě NRP. Proč se tak rozhodl,
- Odkud nebo jak získal první informace o pěstounské péči,
- Čím jej pěstounská péče oslovila,
- Zda pro něj byla pěstounská péče ta správná volba,
- Jaké obavy či nejistoty se u pěstouna objevovaly.

2. Část – Objasnit vnímání procesu svěřování dítěte do pěstounské péče z pohledu dlouhodobého pěstouna

- Jak u pěstouna probíhal proces příprav na pěstounskou péči, popřípadě jak dlouho,
- Zda měl pěstoun dostatečné množství informací,
- Zda byla 48hodinová příprava dostačující,
- Co považuje za důležité, ale nebyl dostatečně informován,
- Na co by se příprava měla podle pěstouna více zaměřovat,
- Zda byl pěstoun s přípravou spokojen a jaký měla pro něj přínos,
- Co může člověku bránit, aby se stal dobrým pěstounem.

3. Část – Objasnit míru podpory rodiny z pohledu žadatele o pěstounskou péči

- Zda procházely přípravou i jejich vlastní děti,
- Jaký měla rodina pěstouna názor na jeho rozhodnutí,
- V případě jiného názoru, jak byla daná situace řešena,
- Jaký výraznější vliv mělo přijetí dítěte na někoho v rodině.

Závěr

- Co dalšího respondenty ještě zajímá, na co by se chtěli zeptat.

Příloha č. 3 – ukázka zpracování rozhovoru – kódování

1.

Rozhovor s respondentem číslo 1 (dále jen „R1“)

Co vás motivovalo k volbě NRP? A popřípadě proč jste se tak rozhodli?

„tak nejdříve to ^{SITUACE V RODINĚ} vyplynulo z rodinné situace, protože první, koho jsme vlastně měli doma neteř a potom to vyplynulo z toho, že se u nás tady v Bruntále vědělo na sociálce, tak nám tady ta možnost byla nabídnuta ^{VAŽNĚ} tehdy vlastně z OSPODU. Takže na základě toho jsme se defacto rozhodovali, jestli ano nebo ne. Tím, že jsme měli ^{ZKŮŠENOSTI} zkušenost s neteří tak to bylo jako jednodušší.“

Takže první informace o PP jste tedy získali z OSPODU?

„no, ano ... protože vlastně v té době jsme si vlastně vyřizovali věci okolo neteře. Ať to byly finance, ať to bylo to, jakým způsobem se vlastně k tomu ^{OPRAVA} musíme postavit. Až teprve potom nám vlastně bylo nabídnuto, že bychom mohli, jako kdyby v té opatrovnícké jakoby v té pěstounské péči. Pak se tam ty věci řešily. No a potom jsme s tím ^{ZKŮŠENOSTI} měli trošku zkušenost a o nás se tedy vědělo, že, jako v Bruntále, tak nám to tehdy vlastně paní Májková, ^{OPRAVA} pracovnice na OSPODU nabídnula, no a my jsme potom absolvovali vlastně ten ^{UČEŇ} půlroční kurz nějaký a pak teda nastalo to martírium s tím výběrem slečny, co stojí vedle mě.“

Takže pěstounskou péči jste si teda nevybírali, ale byla vám nabídnuta.

„Ano, tehdy se tam o nás vědělo“

Myslíte si, že to byla správná volba, jít do PP?

„Samozřejmě, že to byla správná volba. Když se podívám kolem sebe, koho máme doma, tak si myslím, že to správná volba určitě byla.“

Dále by mě zajímalo, jestli se u vás objevovaly nějaké obavy či pocit nejistoty díky vašemu rozhodnutí?

„Rozhodnutí bylo vždycky společné, takže to potom ^{OPRAVA} už nebylo o obavách. Jestliže nás bylo dost doma, tak na to, ^{OPRAVA} abychom si troufli vychovávat další dítě tam nebyl žádný problém.“

Jak to u vás probíhalo, myslím tím celý proces příprav, popřípadě jak dlouho? Myslím od podání žádosti až po to svěření dítěte ...

„My jsme defacto absolvovali na základě toho že jsme byli osloveni jestli půjdeme do pěstounské péče, my jsme souhlasili, tak jsme ve své podstatě podali žádost a na základě této žádosti s námi byl proveden výběr, jaké dítě by to mělo být, jo, věkové rozmezí a věci, které se tehdy dělaly ze zákonných norem no a pak jsme absolvovali půlroční jakoby kurz nebo školení, s tím že tam probíhaly věci jak psychologické tak pedagogické a byli jsme v ^{VÁŽNĚ} kojeneckém ústavu, byli jsme tehdy ještě v dětském domově a všechny tyhle věci jsme absolvovali, a po absolvování tohoto školení jsme teprve potom vlastně nastával ten běh, respektive to čekání, protože jsme čekali na to, až nám bude nabídnuto nějaké dítě do svěření, no vlastně tehdy už potom probíhal na úrovni krajského úřadu, kdy nás oslovila paní sokolová z krajského úřadu v Ostravě a od ní jsme dostali tehdy tip na tuhle slečnu. Tehdy ve své podstatě celá rodina byla zapojena, protože byli tehdy vlastně to byla vlastně pedagogicko-psychologická poradna nebo rodinná poradna, tak děcka ^{OPRAVA} absolvovaly takový testík na psychiku a podobně. U těch rozhovorů jsme vlastně my nebyli tam ^{OPRAVA} byli každý zvlášť. No a na základě těchto věcí byl udělán nějaký výběr na krajském úřadu a ten nám vlastně vybral tehdy S a bylo na nás, abychom řekli, zda ano, nebo ne. No a potom vlastně nás čekalo takové to, když jsme jezdívali, hlavně moje žena, já tam byl také párkrát, ale většinou moje žena jezdívala vlastně ^{OPRAVA} za ni do kojeňáku, kde se s ní seznamovala postupně a potom vlastně došlo k tomu předání dítěte z kojeňáku domů. U druhého

- dítěte to bylo vlastně podobné, akorát jsme neabsolvovali další školení, ale tam spíš to bylo o tom, že jsme čekali relativně dlouho a tím, že se hlavně mně blížil vysoký věk, tak jsme tehdy takřkajíc trošku zatlačili na krajský úřad, že pokud to nebude do určité doby, tak bychom už potom tu žádost ukončili. No a potom u nás přistál T.“

Který rok jste podávali tu první žádost?

„S jsme si vzali, když dovršila 3 roky, je rok 2004 tak minimálně v roce 2006.“

Myslíte si, že jste měli dostatečné množství informací během tohoto procesu?

- „Ano asi právě proto že jsme tehdy ten kurz, který je dneska teda formou víkendových pobytů a podobně, které se absolvují v rámci už těch svěřeneckých organizací, které se starají, ale my jsme tehdy ještě jednoduše absolvovali ten půlroční kurz a myslím si, že ty věci tam byly podávány dostatečně.“

No a objevilo se tam například něco, co třeba aktuálně považujete za důležité, ale nebyli jste informováni? Něco, na co jste nebyli připraveni?

- „Každý rok se tam dozvídáš něco nového a ani nezáleží co ti řekne ta školitelka, ale jde spíš o kontakt mezi pěstounskými rodinami. My jezdíme do Úvalna na 48hodinový kurz formou víkendu už asi teda 5 let, a aktuálně vlastně poslední 3-4 roky se setkáváme se stejnými lidmi jsme schopni si vyměnit ty zkušenosti, protože jsou tam i děti ve věku například našeho T, ale jsou tam holky, které jsou dneska ve věku S a můžeme pozorovat, jak se změnili a co se za rok událo a jak to kdo řešil. Protože tam to potom funguje na takové bázi, že si sedneme do kolečka a každý v tom kolektivu říká, co s těmi dětmi za ten rok prožil a jak to řešil a z toho si můžeš vzít mnohem víc a přebírat ty ostatní zkušenosti od těch pěstounů. Není to o tom, jestli tam pustí film, kde se řeší třeba jestli jsou vhodné dětské domovy nebo nejsou vhodné dětské domovy nebo jestli je tam nějaká výchovná metoda ale spíše o tom, jak se ty děcka chovají v rodinách a jak se to řeší. Je to mnohem lepší zkušenost a můžeš si z toho něco vzít. To znamená že ty si z toho vezmeš, co potřebuješ, co by třeba pomohlo u nás doma aniž by to člověk nějak přímo aplikoval, ale řekneš si, že tamhle ta holka měla takový problém, tak to s tou naší můžeme řešit jinak asi o tom to je.“

Takže asi nemáš nějaký konkrétní názor, na co by se měly více přípravy zaměřit?

- „No ve své podstatě každý školitel funguje na nějakém principu, co si myslí, že je dobré, a to těm lidem říká. Zrovna třeba tam jak jezdíme my na to školení, tak naše školitelka je psychologka a některé věci se snaží jako rozebírat psychicky do hloubky a z mého pohledu, když to řeknu jako rodič, který dělá s dětma, nejen se svýma, ale i s cizíma, tak některé věci mi připadají trošku přitažené za vlasy a myslím si, že se to dá řešit i jinak takže většinou vycházím z toho, co jsem já zažil, když jsme jezdili na tábory a podobně. Ale samozřejmě se tma dozvíš nové věci, nebo když je plno věcí, které jsou jako kdyby nové a ona ti je tam přednese. At jsou to nějaké věci, filmy nebo nové postupy ve výchovných metodách nebo psychologii, nějaké objevy a podobně, a neustále se stejně dostáváme do toho které tady někdy už v 70 letech založil ten docent, ty si určitě vzpomeneš (myslel tím pana Matějčka), ten řešil celou strategii, proč děti ne v domovech ale v rodinách, defacto se nic lepšího do dneška nevymyslelo. Ten vlastně celou problematiku rozebral a viděli jsme hodně filmů, jak se chovají děcka v dětském domově, věci, které zažívá hned po narození a dítě které vyrůstá v rodině.“

Jak jste byl teda s přípravou spokojen? S přípravou, která probíhala před svěřením dítěte.

„S tou jsem byl spokojen nadmíru protože opravdu pan doktor, který nás školil, bylo to v širší skupině lidí, byla to dobrá parta lidí jako, takže člověk věděl, že se do té pěstounské práce taky dali, nebyli jsme tam sami, bylo nás tam možná taky osm nebo devět, rodin. Chodili jsme tam jako rodiny, otec i matka. Nikdy tam nikdo nechodil jako jeden. Myslím si, že aktuálně je to často na bázi děda a babička a podobně.“

Co podle vás může člověku bránit, aby se stal dobrým pěstounem.

- „Hlavně to musí ten člověk sám chtít, bránit mu mohou maximálně úřady, pokud vlastně uzná že není schopen tuhle práci dělat a pokud někdo chce někdo tuto práci dělat, musí mít vztah k dětem, pokud někdo vztah k dětem nemá a chce to dělat pro peníze tak je to poslední co by měl zkoušet. Není to o financích ale o tom, že chceš těm děckám pomoct a časem člověk zjistí že finance je to poslední co by jej mělo motivovat se starat ve své podstatě o cizí děti. Ted už cizí nejsou, protože je máš už dlouho doma.“

Procházel jste vaše děti přípravou? Což jsme tuto otázku v podstatě již zodpověděli... a nyní celkově, jaký měla vaše rodina názor na vaše rozhodnutí přijmout „cizí“ dítě do péče?

- „To bych se musel zeptat svých synů jako doplňující informaci do rozhovoru. Já si to již přesně nepamatuji, ale co se týká širší rodiny, tam vždy byly pochybnosti. Naše babička byla před tím, než jsme si dovezli syna samé „proč zase?“ „ještě“ a podobně. Simča byla v jiné situaci a už byla starší a myslela se tak tehdy rozhodli. Ze strany ostatních dětí už to nepřípadalo takové nějaké špatné rozhodnutí, i vím o nějakých situacích, když pěstounská dcera a mladší vlastní dcera žárli, kdo brečel, a kdo nebrečel apod. a vlastně neteř byla starší a byla se schopná o pěstounskou dceru postarat, když se chodilo do školky a podobně. Mladší dcera byla zvyklá že byla mazlíček a najednou tam byla mladší
- S al myslím si, že to nebylo tak, že bychom se báli, do teď si pamatuju že když s námi v kojeňáku byl nejstarší syn, tak tam brečel když viděl tu spoustu dětí zavěšených na zábradlí, že by je vzal všechny s sebou... takže u nás je to jiné, takže asi tak...“

Pokud měl člen rodiny na situaci jiný názor, jak jste tu situaci řešili.

- „Přímou teda doma v rodině žádný ten problém nebyl, a řešení nemuselo být nebo si alespoň nevzpomínám, že by se muselo vysvětlovat dětem proč to a ono, to spíše dneska se jako dospěláci chovají tak nějak divně že si myslí, že oni měli právo a oni mají hodně. Přitom všichni měli stejně akorát v jiné době. Co se týká navenek, víte, jak to je, nikdo neřekne nic narovinu takže nebylo potřeba nic řešit. zatím jsme se nesetkali ani že by nám někdo z rodiny vyčítal peníze nebo tak nikdo z nich nic takového neřekl. Myslím, že když jsme měli od malička neteř tak věděli, že se ubíráme tímto směrem, nepamatuji si konflikty, které jsme museli řešit v tomhle směru.“

Dále mě zajímá, jestli měla situace nějaký výraznější vliv na někoho v rodině...

- „Jen M když byla malá. Když si to přepočítám tak byla opravdu malá, takže se na to dívala jako malá holka, takže měla právo žárlit. Takže jsme si to jako dospělí prožívali jinak a jako děcka si to prožívali taky jinak...“

Rozhovor s R2

Co vás motivovalo k volbě NRP a proč jste se tak rozhodli?

„Motivovala mě moje neteř, o kterou se starám od jejích osmi let z rodinných důvodů. Ona by měla pouze dvě možnosti, zůstat u mě a být s tetou, kterou zná od mala nebo umístění do dětského domova.“

Co tě motivovalo k volbě právě PP?

„Namotivovala mě ta moje neteř, protože ^{Přání!} mě požádala, jestli nemůžeme mít další dítě, které by byl jejím vlastním sourozencem. Protože jí chyběl vlastní bratr, který v době rozdělení šel ke svému biologickému otci. Na tom základě nás neteř poprosila, jestli bychom mohli mít ještě jedno, že by chtěla bratra nebo sestru. Proto jsme jí vysvětlovali že i přes to přede všechno by to nebyla její sestra nebo bratr, ale pořád sestřenice nebo bratranec, a nakonec se nás zeptala, že jestli už nechceme mít miminko, já ji vysvětlovala, že v mém věku další dítě nechci a že by to bylo spojené se zdravotními riziky a ekonomickými riziky a nevím s čím ještě, takže vlastně se nás zeptala, jestli si nemůžeme dítě adoptovat z dětského domova. Díky tomu jsme si podali žádost. Šli jsme na okres se zeptat, a ptali jsme se, jestli vůbec můžeme si podat žádost, ta nám řekla ano a tím pádem jsme se dostali do toho, abychom mohli splnit podmínky pěstouna.“

Co Vás oslovilo na pěstounské péči, že jste nešli do adopce?

„Chtěli jsme malé dítě a malé děti jdou většinou do rodin, které nemají děti. Které čekají na plnou rodinu. My jsme šli do PP, protože je to rychlejší s přijetím dítěte do rodiny a jsou to většinou děti které potřebují větší podporu a většinou do adopce jde miminko, které se vyvíjí od začátku, ale když si berete dítě 2leté, 3leté, tak již nějaké návyky má. Je to složitější, to dítě vnímá a vlastně pro nás to byla taková výzva.“

Myslíte si teda, že to byla správná volba jít do PP?

„Určitě“

Objevovaly se u vás nějaké obavy nebo pocit nejistoty díky tomuto rozhodnutí?

„Myslím si, že co se týká mně a manžela, tak jsme neměli žádné obavy, že bychom to nezvládli apod. samozřejmě nejen my ale i děti procházely školením a psychologickým posouzením, bylo rozhodnutí celé rodiny. Všichni jsme se podíleli a řekli jsme si i ty proti, co se bude dít co se může stát, jakým způsobem... i těm dětem v rodině se musí vysvětlit, že přijde „cizí“ dítě s jinými návyky a všichni členi nejen ti rodiče, byť ty děti si snažíme všechny přizpůsobit abychom vytvořili tu rodinu. To trvá docela dlouho, než se ta rodina sžije i s tím novým dítětem. A ta rizika apod, že to ponese nějaké problémy, smíšené pocity to jsme věděli.“

Jak u vás probíhal proces příprav na pp a jak dlouho?

„Proces probíhal tak, že to byla různá školení, různé psychologické vyšetření, ^{ZPR. Pížíka} zdravotní vyšetření a zhruba to trvalo dva roky.“

Myslíte, že jste měli dostatečné množství během procesu a byli jste pravidelně informováni?

„Určitě ano. Dokonce bych řekla že soc. pracovnice a ostatní pracovníci nám v tom počátku kdy jsme si o dítě žádali nám hodně pomáhali. I když jsme jej přebírali, měli jsme všechny dostupné informace a pokud jsme něco nevěděli, protože to školení je vlastně hrozně náročné a je to dlouhodobá záležitost,“

když jsme něco pozapomněli nebo jsme si nebyli jistí a zeptali jsme se tak nám bylo zodpovězeno, věci se daly do pohybu a všechno nám poradili a spolupracovali.

Bylo to školení dostačující?

„ano určitě bylo, mám pocit že ano. Informace dostanete všechny kompletně, tak jak se to má.“

Bylo něco, co považujete za důležité ale informace byly nedostačující?

„Ne, v podstatě ne.“

Na co by se ty přípravy měly více zaměřovat?

„Více bych řekla na takové ty informace, co bys měla dostat, ale teď už je to v podstatě lepší po letech a pěstounů přibývá, zkušenosti jsou daleko lepší než dříve. Ale více by se měli zaměřovat na to, že když si rodiče přebírají dítě, že jim to příliš zkreslují. Například informace, že děti v dětském domově jsou ideální a jsou bez jakýkoliv problémů, tyto prvotní informace jsou strašně hezké, ale když se promítnou v té péči tak se ukáže, že dítě je opožděné, v podstatě ti řeknou zdravotní stav, který si myslím že je nedostačující jako informace, nicméně bych řekla že je to systémově a opravdu se snaží tyto děti dostat do těch rodin. Je to pořád menší problém, než aby zůstali v ústavní péči.“

Byla jste celkově spokojena s přípravou a byla pro vás přínosem?

„V podstatě je důležité abys jako člověk, který chce vychovávat máš zkušenosti a můžeš posoudit některé zkušenosti, samozřejmě s novým dítětem jsou nové ty zkušenosti, protože každé je jiné, má jinou národu a je z jiného prostředí a je to hrozně moc faktorů, ale musím říct ať to bylo školení, ať to byla příprava, my jsme byli připraveni na příchod dítěte. Já jsem měla tu výhodou, že už jsme měli vlastní děti doma a měli jsme zkušenosti s příchodem dítěte do rodiny. Když neočekáváš žádný zázrak tak je to strašně super, když začínáte od nuly od takového toho prvního seznámení, abyste k sobě s dítětem navázali vztah, abyste byli takoví upřímní ty k dítěti a dítě k tobě. Ale to se vytváří postupem času, když to dítě přichází do rodiny.“

Co podle vás může člověku bránit, aby se stal dobrým pěstounem?

„Strach. Strach a obava z nenaplněného očekávání. Protože když jde člověk do PP tak hodně maminek očekává i takové to krásné hodné chytré a milé způsobilé děti. Ale ani ty vaše vlastní děti nejsou dokonalé a ani jako rodiče nejsme dokonalí, takže je potřeba, aby když od toho nebudeš čekat obrovský zázrak, tak je největší pravděpodobnost, že se to povede. Protože když si dobře navážeš to dítě, tak to dítě k tobě přilne, tak všechno se dá vyřešit. Když neočekáváš od něj samé jedničky a nejvzornější tak to prostě není. Některé děti na to mají, některé nemají, některé jsou chytřejší některé nejsou až tak vímavé, ale pořád jsou to děti.“

Jaký měla vaše rodina názor na vaše rozhodnutí, přijmout cizí dítě do péče?

„Když jsme poprvé vyslovili že si vezmeme dítě do pp, tak moje maminka to bylo takové jako proč? Máte doma 4 děti tak proč? Tak jsme jí vysvětlili, že když ty 4 děti jsou šťastné a vyrovnané, tak proč nepomocť dítěti které by mohlo žít ten rodinný život stejný jako naše 4 děti. Abychom i u dětí které máme doma vytvořili takové to, že si vzít do PP dítě není trest, naše rodina se s tím ztotožnila. Určitě se ptali a vyptávali, že proč když já s manželem jsme zdraví, proč? A my se snažili vysvětlit, že to že jsme zdraví je hezké a máme 4 děti ale tam je někde dítě, které může být také šťastné a prožívat to s námi. Já bych řekla, že naše rodina, obě to dítě přijaly ve chvíli, kdy ho viděly. Dokud ho neměly fyzicky před sebou tak se ptali a vyptávali, jestli to stojí za to, jestli to riziko není velké, je to i

- pochopitelné, protože ti prarodiče se snaží ochránit svoje vnoučata tak, jak kdysi chránili nás. Snaží se ochránit, aby se rodina nerozpadla, protože to se určitě stává někdy se to prostě nepovede.“

Další otázkou je, jestli nenastala někdy situace, kterou byla potřeba řešit, třeba někdo z rodiny měl jiný názor.

„Co se týká ze strany okolí, tak jsme narazili na úřady, kde se nám občas stávalo, protože Bruntál je sociálně slabé město, narazila jsem na problém, kdy jsem fyzicky slyšela, když pracovnice pracovního úřadu řekla, že vlastně je to jako bychom se obohacovali, že je to super výdělek. Nikdo neviděl tu práci a snahu udělat pro to dítě všechno. Je to takový trend že to dnes hodně lidí vidí jako výdělečnou činnost.“

Takže z přímé rodiny nebyly žádné negativní názory.

„Z rodiny ne.“

Mělo to nějaký výraznější vliv na někoho v rodině?

„Mělo. Když jsme si přebírali první dítě, tak třeba na mladší dceru to mělo vliv. Děti občas ^{zavazují} zavazují a když dítě přijde do rodiny, musí dostat spoustu věcí jako je třeba nová postel, nic nadstandartního, je to běžné. Ale někdy na to děti v rodině špatně zareagují. Pak je tedy dobré se spojit s dětským psychologem a situaci se nesnažit situaci řešit sám, a proto jsme se ^{obrátili na odborníka} obrátili na odborníka a poradili se co s tím co s tou situací. Ne s každou se umíš vyrovnat sám, ne každou dokážeme vyřešit sami. A právě proto jsou ^{tedy} tady odborníci, kteří nám poradili jak tu situaci, která vznikla vyřešit. Je strašně důležité s odborníky pracovat. Jsou vlastně důležité ty různé přednášky a školení, protože tam se dovíme, jak s tou věcí se naučit operovat. Jak tu situaci řešit. Že se musí vyřešit a nesmí se o ni nemluvit. Takže i ty děti v rodině původně se můžou cítit ohrožené dítětem, které přichází nové.“

Co byste chtěla dodat?

- „V celém procesu je pozitivní, že když tímhle projdeš a povede se to, a dítě se dostane do té rodiny, je to strašně ^{hezký} hezký pocit. Ale na druhou stranu se setkáváme opravdu s úřady, a to jsou ti, co vyplácejí dávky a tam cítím to napětí. To negativum k těmto věcem. Co je na tom nejhorší je to, že ten proces ^{trvá} trvá strašně dlouho. Ty děti by se daleko dříve mohly dostat do rodin, kdyby netrval tak ^{dlouho} dlouho, zbytečně se to natahuje.“

Rozhovor s R3

„Trvalo asi rok, než jsme prošli přípravou.“

Co vás motivovalo k volbě NRP?

„Jelikož nám děti vlastně ^{ROZSAŽÍ! PŘÍTOHČÍ} odrostly a ^{PRÁK} odešly z domova, tak nám bylo s manželem smutno tak jsme si řekli že do toho půjdeme a že ještě někomu pomůžeme tímhle. Že si někoho vezmeme. Chtěli jsme dvě děti a nakonec máme 4.“

Odkud/jak jste získala první informace o PP?

„V našem okruhu má švagrová dítě v PP, ona byla první z rodiny a byla ^{INSPIRACE} vlastně a na to jsme se teda zaměřili, že jsme nechtěli zůstat sami a vzali jsme si teda děti. Zažádali jsme si.“

Čím vás konkrétně oslovila PP?

„Tím, že jsme někomu chtěli ještě pomoci. Hlavně dětem, že jsme nechtěli zůstat sami. Jinak řečeno, já mám ty tři děti vlastní z prvního manželství. A s manželem jsme vlastně druhý děti neměli, takže proto jsme se také dohodli, že si teda dítě bereme tímhle způsobem a pomůžeme dětem dále.“

Myslíte si, že pro vás PP byla správná volba?

„Ano, nelitujeme toho“

Objevovaly se u vás nějaké obavy či pocit nejistoty díky vašemu rozhodnutí?

„Určitě, ze začátku, když se rodiče zajímaly o děti, tak tam byla taková ta ^{NEJISTOTA} a po čase, když se přestala o děti zajímat a jelikož máme děti už 5 let, a mají naše příjmení, jejich rodiče byly zbaveny práv a ^{ROZPĚČENÁ PŮVINA} vyživovacích povinností, tak nám spadl kámen ze srdce, že už jsou vlastně naši dá se říct“

Jak u vás probíhal proces příprav na PP, popřípadě jak dlouho?

„Tak pro nás příprava, ta trvala asi půl roku, byly tam ^{ODĚ. PŘÍPRAVA} psychotesty a u toho různé školení a bylo to tak dvakrát týdně. Bylo to dost náročné, protože jsme byli oba zaměstnaní s manželem a chodili jsme oba na tuto přípravu, protože jsme pracovala v nemocnici 12 hodin, takže bylo to sice náročné ale zvládli jsme tu přípravu.“

Myslíte si, že jste měla dostatečné množství informací během tohoto procesu?

„Určitě i to dobré i to špatné nám řekli, co nás čeká, jaké děti bychom mohli dostat. Že nemusí být úplně zdravé toto dítě, může tam být nějaký handicap, odkud mohou ^{PŮVINA} pocházet a tak dále, o sociální podpoře, to jsme se dozvěděli až na krajském úřadě.“

Myslíte si, že počáteční přípravy byly dostačující?

„Pro nás určitě ano, protože jsme měli i své děti. Určitě je to horší pro ty, co nikdy neměli vlastní děti. Setkali jsme se s holkou, která poprvé do toho šla a své děti nemohla mít a vím že hodně ptala i dál, když už vlastně školení skončilo, i nás, jak se má zachovat v jaké situaci, jí teda trvalo déle, než dostala holčičku. Dostala miminko vlastně. Také záleží, jestli jsme přechodní pěstouni, nebo dlouhodobí.“

Je něco, co považujete za důležité, ale nebyla jste dostatečně informována?

„Ne, my jsme byli ^{INFORMACE} obeznámeni krajským úřadem pak o rodině o rodičích a o všem, když jsme něco měli, třeba ohledně dětí tak nám zase pomohla organizace do náruče, se kterými ^{SPOLUPRÁCE} spolupracujeme, a každým rokem chodíme na školení.“

Na co by se tedy měly přípravy více zaměřovat?

„Každé dítě je jiné, takže asi ne. Nenapadá nás, protože ^{ROZDÍLY} každé dítě je jiné a každé potřebuje něco jiného, takže takhle těžko říct.“

Jak jste byla celkově spokojena s přípravou na tuto práci? Byla pro vás přínosem?

„Ano určitě jsme byli spokojeni“

Co podle vás může člověku bránit, aby se stal dobrým pěstounem?

„Musí být schopen ^{ČLOVĚK} nedělat rozdíly mezi dětmi, a brát je za svoje, asi takhle..., to je asi nejdůležitější u dobrého pěstouna. Protože dělat rozdíly to prostě nejde. Změnili jsme i příjmení, protože já jsem X manželka je také X...no teď jsme jim vlastně řekli že se o ně mamka nemohla starat tak jsme si je vzali. Protože vytahovali i takové věci, jakože nejsme jejich biologičtí rodiče, a tohle a děti jsou prioritou.“

Procházely vaše děti přípravou?

„Ne ne, naše děti mají dá se říct vlastní rodinu, takže tím nikdo neprocházela ale museli s tím samozřejmě souhlasit, takže to nebyl problém.“

Jaký měla vaše rodina názor na vaše rozhodnutí, přijmou „cizí“ dítě do péče?

„Já jsem rodiče neměl, z manželčiny strany přijali děti rodiče super a musím říct, že se zachovali krásně. Nečekala jsem to, že budou takhle reagovat. My jsme je přivedli na hotovou věc a řekli jsme jim o tom, až když už jsme děti měli. A vlastně samozřejmě přišli zvědaví, ale nepřišli s prázdnou ale s dárky, takže to se mi líbilo. Do teď mají krásný vztah spolu a říkají jim babi, dědo.“

Měla tato situace nějaký výraznější vliv na někoho v rodině?

„Ne u nás určitě ne, normální, ^{ŽÁDNÝ VÝVOD} žání na sebe, je jich hodně a vnoučata, tak žárli. Moje babi, můj dědo, můj tatka atd...“

Napadá vás k tématu ještě cokoliv jiného?

„Určitě ^{DOPIC} pomáháme dětem, kteří nemůžou za to, do jaké rodiny se narodily. Mít klasickou ^{RODINNÉ ZÁZEMÍ} rodinu se vším všudy, prostě normální život, aby vycházely do života připravení, tak jak probíhá život. I to dobré i to špatné, tu školu hlavně aby dodělali... takže rodinné zázemí, a tak to je důležité.“

Co škola v téhle šílené době?

„Nejmladší je ve školce poslední rok, nejstarší chodí do 3. třídy. Je to náročné, nejstarší už je docela samostatný ale mladším se musí pomáhat. I ten straší potřebuje pomoci, ale většinou to zvládá. Mají zatím samé jedničky takže, ale chybí jim ta škola, kamarádi atd.“

„Žiji teď ve Valšově, je to malá vesnice na jih od Bruntálu a žijeme v chatové osadě trošku bokem.“

1. Co Vás motivovalo k volbě NRP? Proč jste se tak rozhodla?

„Já jsem přemýšlela o adopci staršího dítěte od svých 10 let a pomyslela jsem na to, když jsem četla knihu indiáni z Větrova. Tak jsem prostě od té doby měla v hlavě, že chci adoptovat starší dítě. Ne miminka a batolata, které lidi normálně chtějí.“

2. Takže na základě toho jste volila pěstounskou péči předpokládám

„Já jsem původně chtěla adoptovat děti, našli jsme si i děti, které jsou adaptovatelné a volné, ale přesvědčili nás, hlavně jako psychologové u kterých jsme měli školení a tak, že bychom potřebovali podporu na začátku co nám vysvětlili jaké problémy jsou a takhle, taky jsme viděli jako dobrou věc z té finanční stránky - finanční podpora a daleko více času na děti, že původně jsme pracovali na částečný úvazek každý a teď jsme to udělali tak, že děti více potřebují mě a můj čas a manžel má lépe placenou práci, takže jsem já doma, je na ně čas a klid a tak dále, k tomu jsme dospěli z tohoto pohledu a jsme teda poručníky, protože děti vlastně již nemají kontakt s původními rodiči a žádnou vazbu na ně, takže prostě ty psychologové u kterých jsme dělali školení, říkali jsme že nechceme být pěstouni, protože nemohou rozhodovat o hodně věcech a oni říkali můžete být poručníky, když si najdete děti, které chcete adoptovat, můžete být zatím poručníky kvůli tomu ať máte všechny ty podpory, psychology a podobně a zjistili jsme, že jsme všechny ty podpory nakonec potřebovali.“

3. Myslíte si, že to byla správná volba?

„Ano“

4. Měla jste nějaké obavy, nebo pocity nejistoty?

„Ne“

5. Jak probíhal Váš proces příprav na PP, popřípadě jak dlouho?

„Víte co, my jsme se připravovali v podstatě hodně let. Chtěli jsme si nejdříve vybudovat záze^{podmíně příprava}mi. My jsme rodina dvoji národnosti, takže máme jeden domek v Americe a jeden tady, jsou oba splacené takže si můžeme vybrat, kde chceme bydlet, chtěli bychom v budoucnosti bydlet i v Americe, aby děti chodili do americké školy, měli různé zkušenosti a na to jsme se připravovali abychom vše splatili a abychom byli v tomhle v pohodě. Dost dlouho takhle. Pak byla ta příprava to školení pro náhradní rodiče. Před školením jsme si o tom četli ve volném čase knížky, takže. Navíc jsme oba učitelé, takže to máme také přípravu.“

6. Měli jste dostatečné množství informací během těchto příprav?

„Nic vás nemůže připravit na některé konkrétní situace. Je to takové infinitivní množství situací, které mohou nastat, že žádné školení nemůže zahrnout všechny. Všechny knihy, co jsme četli o psychologii, jak jsme studovali na učitele, jak je známé ze škol, měli jsme ve třídách i děti, které byly v NRP a máme s nimi zkušenosti. Ale některé věci se nedaly předpokládat.“

5. Myslíte si, že je něco, co vám připadalo důležité, ale nebyli jste dostatečně informováni?

„Když jsme měli to školení, my jsme to dělali v Karviné, měli jsme věci, které bychom rádi věděli do hloubky. Třeba nebylo dost času to probrat, nebo ty odpovědi byly takové mízivé. Takové nekonkrétní. Bylo to i z toho důvodu že neměli moc zkušenosti s věcmi, které nás zajímaly.“

7. Jaká byla vaše celková spokojenost s přípravou

„Myslím si, že lidé, co nás připravovali, udělali, co bylo možné, myslím si, že trošičku problémem bylo to, že školili zároveň lidi, kteří si chtěli brát miminka a lidi, kteří chtěli starší děti. Bylo to smíchané a myslím si, že se to mohlo rozdělit podle kategorií.“

8. Co podle Vás může člověku bránit, aby se stal dobrým pěstounem?

„Když se chce všechno jít. Pěstoun musí chtít stát se pěstounem. Bránit mu bude, když ^{zadne} nechce.“

9. Jaký byl názor vaší rodiny na tohle vaše rozhodnutí, přijmout „cizí“ dítě do péče?

„Naše rodina se to dozvěděla až když bylo rozhodnuto. A byli všichni ^{paras} nadšení. Oni hodně let doufali že nějakí vnuci budou a pak už to vzdali, naději ^{ztraceli} ztratili a pak se vnuci objevili.“

10. Mělo nějaký výraznější vliv na někoho v rodině?

„Hlavně moji rodiče. Samozřejmě jsou tu strejdové a tedy, kteří mají hlavně dcery, tak mají radost z chlapců. Strejda si s nimi zahraje fotbal a tak, ale hlavně moji rodiče byli ^{paras} nadšení že budou prarodiči. Náhradními prarodiči, leč prarodiči. Vlastní / nevlastní to se tady neřeší.“

11. Shledáváte nějaké negativum, co vás zaskočilo...

„Negativní bylo, jak ^{dlouhá trvala} dlouho to trvalo. U nás to trvalo 3 roky, pořád jej někdo prodlužoval a my se snažili všechno, aby bylo co nejrychleji a tak podobně. Nebylo to prodlužováno kvůli našim nedostatkům, ale prostě z druhé strany různých úřadů atd. paní psycholožka v Bruntále nám to stále odsouvala, protože si nás chtěla ušetřit pro svůj kurz a tvrdila nám, že nikde není žádný jiný a já jsem našla jeden daleko dříve v Karviné, no mohli jsme mít jeden v Opavě, ale ona to prodlužovala tak, abychom jej vůbec nestihli. Zkrátka nekvalifikovaný tady na bruntálském úřadě nám jedna paní tvrdila, že si jakoukoliv formou nemůžeme vzít dítě do péče, že to nejde, protože manžel ^{neumí} perfektně česky. To jsme taky zjistili, že je úplná hloupost. Prostě bylo to tu velice neprofesionální prostředí. Bylo nám vysvětleno, že ten proces má trvat déle, asi ten rok, aby to bylo takové to očekávání dítěte jako 9 měsíců matka očekává příchod dítěte, ale tohle trvalo déle, 3 roky no a když si představím že mohli být s námi o 2 roky dříve, že jsme na nich mohli pracovat dříve a oni tam další dva roky čučeli, někde v ústavech, tak to ve mně vře. No bylo to tu velice ^{neprofesionální} neprofesionální ze stran soc. pracovníka, Nyní je tam jiná paní, která mi připadá spolehlivější. Ta předtím toho moc asi nevěděla. Potom ti psychologové mi připadali neprofesionální, nepřicházeli vůbec vstříci, ani časově, spíš jako naopak. Snažili se nám házet klacky pod nohy, a snažili, aby se to co nejvíce prodloužilo. Potom ti lidé v Karviné tam to bylo jiné, ti byli výborní a velice vstřícní. Když jsem tady pak měla vybírat podpůrnou organizace, nevybrala jsem si ty, co nám tady dělali ty testy, a vybrala jsem si radši organizaci do náruče a udělala jsem dobře.“

2014 – jsme chtěli začít. A pak jsme začali zjišťovat další informace a tak dále.

1. Co vás motivovalo k volbě NRP? Proč jste se tak rozhodla?

„Vždycky jsem říkala, že si vezmu dítě do péče z dětského domova, ale pak jsem na to zapoměla, nicméně jsem si vzpomněla, když se to stalo. Propustili mě z OSRAMU, když mi bylo 50 něco a zakázali mi pracovat. Nechtěla jsem tak skončit a pořád jsem si říkala že když budou ^{stárka z akce stárnout!} propouštět z OSRAMU, že budu hlídat děti. To jsem pořád říkala, ale myslěla jsem vnuky. Nakonec se mě ^{hlídání!} jedna paní ptala ^{OSRAM} že co teda budu dělat a já jsem říkala že budu hlídat děti já se toho nebojím. No a ona mi řekla, že když ^{nef. péče} chci hlídat děti, jestli to nechci dělat profesně. Tak jsem si hned v lednu šla dělat ten kurz. Ptala se mě, jestli si nechci vzít dítě do PP, já jí na to řekla, že ^{OSRAM} žiji sama a nemám ani partnera, že to asi by nešlo no a pak mi vysvětlila že by to šlo, že oni ty babičky taky potřebují, no tak jsem do toho šla. Šla jsem na okres a tam byla tenkrát ještě paní P, dala mi nějaký letáky a řekla mi ať si to rozmyslím a přijdu za měsíc, ale já už jsem byla ^{ROZHODNUTÍ} rozmyšlená. Já už jsem byla ^{ROZHODNUTÁ} rozhodnutá, když už jsem šla tak jsem byla rozhodnutá, že do toho jdu.“

1. Takže si myslíte že to byla správná volba?

„Já jsem ^{přesvědčena} přesvědčena že byla.“

2. Objevovaly se u Vás nějaké pocity nejistoty či obavy díky tomuto rozhodnutí?

„Ne vůbec, vůbec ale je pravda, že mě občas ^{nebylo jasné!} polilo horko a ta ^{ROZHODNUTÍ} zodpovědnost. Protože když probíhaly ty kurzy, a byli jsme tam a tam a nyní jsem si uvědomila že se to blíží a že mi zavolají, tak mě polilo ^{ROZHODNUTÍ} takové horko někdy. Jsem si říkala, ale E, to nebude prdel, s prominutím. Tady jde do tuhého tady jde o člověka.“

3. Jak u vás probíhal proces příprav na PP, popřípadě jak dlouho?

„Já jsem v lednu dala požadavek, pak jsem šla dělat nějak z kraje ^{nebylo jasné!} psychotesty a všechny tyto papírové věci a pak jsme čekali nějak do září až byla skupina větší a pak se dělaly ty ^{ROZHODNUTÍ} školení. Šlo to krůčkem a pak jsme čekali nějak do září až byla skupina větší a pak se dělaly ty školení. Šlo to krůčkem. Tam jsem něco udělala, tam jsem něco udělala no a pak už jsem se vlekla v takovém zvláštním procesu, kterým člověk musí projít.“

4. Jak dlouho to zhruba trvalo od podání žádosti až po samotné přijetí dítěte

„No tak já vím že nějak z kraje ledna jsem šla, že teda chci, tam mi řekla že si to mám ještě promyslet a přijít za měsíc znovu. Takže jsem tam šla, dobře v únoru. Pak se to tak ^{ROZHODNUTÍ} nabalovalo a nabalovalo a ^{ROZHODNUTÍ} hotoví jsme byli v listopadu. Takže v listopadu mi poslali z kraje, že jsem jako profi ^{ROZHODNUTÍ} pěstounka a že prostě se teď bude ^{ROZHODNUTÍ} čekat na dítě, které mi ^{ROZHODNUTÍ} přidělí.“

5. Myslíte si, že jste měla dostatečné množství informací během tohoto procesu?

„No tak co jsem ^{ROZHODNUTÍ} potřebovala vědět, tak jo, jako byly to bomby pecky jako. Tím by si možná měl projít ^{ROZHODNUTÍ} právě každý rodič. Ano, dostala jsem. Vše, co jsme potřebovali vědět jsme se dozvěděli.“

6. Tak si teda myslíte, že to bylo dostačující ten kurz.

„Ano, kromě toho mi ještě ^{ROZHODNUTÍ} půjčovali knihy, všelijaké. Ted si nevzpomenu ani na jednu, ale jako abychom byli ^{ROZHODNUTÍ} připraveni, já jsem byla opravdu připravena. Byly tam ^{ROZHODNUTÍ} příběhy dětí, které byly fakt hodně ^{ROZHODNUTÍ} psychicky zanedbané. Takže já jsem byla připravena na ledacos.“

7. I přes to nebylo tam něco, co vám přišlo důležité a na co by se měli více zaměřovat, ale i co vám přišlo třeba přes čáru.

„Ne, jen mě bylo divné, že prostě když je to tak důležité, ohledně toho celého školení, že každý člověk, z mého pohledu dělá chyby. Že určitě jsem udělala taky chyby na svých dětech. Ale že ti pěstouni, kteří mají svoje děti, jako biologické vnuky/vnučky, že by si tím měli projít, protože ti třeba přece udělali chyby, ale dělají je zase. To nemluvím konkrétně o sobě, to tak jako mě napadlo. Že udělali chyby, ale my jsme si prošli školením, ale oni pokračují zase v tom samém. Dyť přece to nikdo nechce vychovat z děčka nějakého bezdomovce nebo fetišáka, to nikdo nechce. Zarazí vás, co z těch dětí jsou schopni rodiče nebo okolí udělat.“

8. Jinak jste byla spokojená?

„Já jsem pořád chodila uplakaná odamtud. Normálně já vždy po nějakém školení, když nám pouštěli ta videa o dětech, já jsem pořád brečela. Pořád. Fakt. Mě to tak vzalo, že člověk ani neví, neříkám že se mě to dotýkalo, že jsem dělala takové chyby já, to ne. Ale přišlo mi to smutné, hrozně mi bylo líto těch dětí.“

9. Co podle vás může člověku bránit, aby se stal dobrým pěstounem.

„Já si myslím že to je všechno opravdu o lásce, je to trpělivost ale pořád vidět lásku a přemýšlet srdcem. Pořád vidět před sebou vlastně toho člověka. Prostě když se dívám konkrétně na tento problém. Rozbil se D telefon. Ona přišla a byla taková moc hodná, pak přišla s tím, že jí spadl telefon. Vzala jsem ho do ruky a pochopila hned, že spadl na silnici, no ale včera spala u dcery a přišla s tím, volala mi dcera. Ta mi řekla, že s tím telefonem šlahla o zem, že se snažila mi volat a neměla kredit, nešlo jí to a šlahla s tím o zem. To mi k ní nesedí, ona je velmi trpělivé dítě. Velmi trpělivé. Jak ona přijela, a říká mi. D řekni mi, jestli ti opravdu ten telefon jen spadl na silnici nebo jsi ho rozbila. Ano rozbila, mi říká. A já říkám, no a teď mi řekni, co si tím teď pomůžeš, koho jsi teď potrestala. Sama sebe holčičko, sama sebe, já se na tebe nezlobím, mně je to úplně jedno. Já mám svůj telefon v pořádku, ty se nikam nedovoláš, já za to nemůžu. No a v tuhle tu chvíli vidět sama sebe jako to děcko. Vidět sama sebe. Protože at se děje cokoli, můžu hudrovat, fakt hudruju jako krocán. Ale takové vážné situace, vidět sama sebe malou. Bezbranné malé dítě. To že budu tvát nepomůže. Sama sebe oslabím, a to dítě potřebuje abych já byla v klidu.“

10. Jaká měla vaše rodina názor na vaše rozhodnutí přijmou „cizí“ dítě do péče.

„No u nás to právě máme jinak nastavené. U nás mě podpořili, protože řekli v pohodě, to bude dobré. Deera mi dokonce řekla kouzelnou větu, na kterou často myslím, a řekla mi: mami, když jsem dovedla D, tak mi řekla. Ty ani nevíš, jaký jsi dostala dar, prožít si to všechno znovu. A fakt má pravdu.“

11. Takže situace neměla žádný výraznější vliv na někoho v rodině

„Ne, jen vnuk to těžce nesl. Ten mi řekl, on byl takový můj parták a když jsem žila sama tak jsem ho měla pořád u sebe. A on to vážně nesl těžko, nebylo to jen dané tím, že jsem si přivedla denisku domů ale bylo to tím, že on měl 10. rok a byl tu sám pořád a teď si dcera našla partnera, do toho přišlo nové dítě a do toho jsem si přinesla D. tak tohle nesl těžko, vyčítal mi to. Ptal se mě: proč jsi to udělala. A já mu říkám: kámoš, já jsem nechtěla být sama tak co blázníš, já nebudu sama, já chci mít radost, o někoho se starat. Nechci jen uvařit a čekat do kdy přijde. Tak on mi řekl, že jsem mu dala nůž do srdce, nebo tak nějak brutálně mi to řekl. Ale už jsme si to vyřídili, už má 6 let už má nadhled, ale jen on to těžce nesl.“

12. Nakonec, napadá vás ještě něco k tématu?

12. Nakonec, napadá vás ještě něco k tématu?

No špatnou zkušenost jsem měla. Předtím s jiným dítětem. Já jsem mu udělala prázdniny a všechno a ono ke mně nechtělo jít. všechno jsem to ^{financovala} a oni mi neřekli, že ona ke mně nebude chtít jít. To byla špatná zkušenost, to mi tak udělali a já jsem byla hrozně nazlobená. To jsem se i trucla, že snad do to ani nepůjdu. Pak jsem volala paní S na kraji, že teda jako to neruším, že fakt semnou mohou počítat. To byl pro mě jako podraz. No bylo to nefér, já jsem za ní jezdila až do Havířova, byla teda starší, a ve finále mi řekli, že si ji mohu vzít na prázdniny, že to bude v moji režii a to mi vůbec nevadilo. Jenže já s tím počítala, už jsem to brala že to bude, už jsem zařizovala školu. Ona mi to teda neřekla, ale pak mi řekla, že pro mě by bylo nejlepší, kdyby byla v domově a ke mně jezdila jenom na víkendy, a já jí řekla že takhle jsem to nechtěla, že chci mít děcko doma. Ve finále jsem ráda že to takhle dopadlo, jsem ráda že D byla malá že se tam ten vztah utvořil. To malé děcko, malá D opravdu nikoho nemá. Má matku, která je zbavena rodičovských práv, otec je neznámý, takže ona opravdu, to je láska na život a na smrt. Já už jí šetřím nějaké peníze, chce být veterinářkou. Tak jí říkám pořád že to má na koně. Já jsem přesvědčená.

V domově jí to poradili. Já jí řekla, tak co V, už ses rozmyslela jestli půjdeš tady nebo ne, a ona mi řekla, no pro mě by bylo lepší tohle. A já jí řekla že jsem to takhle nechtěla a ona že to je možné, ale že jí to takhle v domově řekli, že když nechci, tak nemusím. Do mě jak když d'ogne. To jsou ale potvory. Oni mi řeknou vezměte si dítě domů na prázdniny, já jí udělám dva měsíce prázdnin, koupila jsem jí úplně všechno. Nedali jí nic pěkného. A oni jí poradí že když nechce, tak nemusí. A to jste měla vidět ten fičák. Hnd jsem volala ředitelce a říkám poslouchejte. V se právě rozhodla že nechce být u mě, tak já vám jí zítra dovezu. Ona no to nemůžete tam nikdo není, všichni jsou na prázdninách. Takový podraz na mě udělat, já jsem tak brečela, cítila jsem se opravdu zklamaná. Prošla jsem si takovou zkušeností, pak jsem si brala vše od začátku do konce a pak jsem si uvědomila, že když jsem u toho kraje u paní S byla poprvé, když jsem tam jela podívat se na verunku, tak tam byla psycholožka, která tam byla a seděla u toho stolu a řekla to. Že má pro mě dívku zatím na tohle, na návštěvy a já tomu nevěnovala pozornost. Říkala jsem podívejte se, kdybych bydlela v ostravě, tak to mám úplně na salámu. Sednu na šalinua můžu se jí věnovat a dělat jí babku. Todle to ale můžu děla pro svá vnoučata v krnově. Prošla jsem si vším co jsem mohla a já vám nebudu dělat hostesku. Nebudu. Nebyla zvědavá na kamarádky a tak, ale ona ne. Říkala jsem si že to není dobré že tady nebude chtít zůstat. Měla 12 let a už špekulovala. Pak jsem si vzpomněla na jednu psycholožku a ta mi řekla, chtějte to nejmenší dítě. Já přece přijmu každé i kdyby ona chtěla tka bych ji přijmula. Pak mi jedna paní řekla, že jsem do toho šla hodně srdcem, že jsem to neměla dělat a já jí říkám to si děláte srandu ze mě. To přece bez toho nejde. vzít dítě a nedělat to srdcem. Zkušenost jsem neměla žádnou, učení mě strašně bavilo. Protože jsem se učila, neobtěžovalo mě to. Je to možné že to bylo dané tím, že nemám toho partnera. Pak taky nechodila jsem do práce, měla jsem na to prostor, čas a finance, mohla jsem se v klidu učit. Každé babce bych to doporučila, která je osaměla. At nevyhlíží žádného dědka, ať se radši stará o děti. Opravdu. Já jsem žila dlouho sama, kašlala jsem na vánoce, velikonoce, člověku se nechce. A ted je to jiné. Je to radost.